

Brahman. Deel 1

J.A. Dèr Mouw

bron

J.A. Dèr Mouw, *Brahman. Deel 1*. W. Versluys, Amsterdam 1919

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mouw001brah01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Dat ben jij.

CHANDOGYOPAN.

Ik ben Brahman.

Dat Eeuwige is ziende, niet gezien, hoorend, niet gehoord, begrijpend, niet begrepen, kennend, niet gekend. -

In dat Eeuwige is de wereldruimte ingeweven.

Ja, dat groote, ongeboren wereld-Zelf veroudert niet, is onsterfelijk, vreesloos, is het Brahman. Ja, vreesloos is het Brahman. Ja, tot dat vreesloos Brahman wordt, wie dat weet.

BRIHADÂRANYAKOPAN.

Ich bin so grosz als Gott: Er ist als ich so klein;
Er kan nicht über mich, ich unter Ihm nicht seyn.

Gott ist die Ew'ge Sonn', ich bin ein strahl von jhme:
Drumb ist mirs von natur, dasz ich mich ewig rühme.

Ist Gott ein Ew'ges Nun, was fället dann darein,
Dasz Er nicht schon in mir kan alls in allem sein?

Die zarte Gottheit ist ein nichts und übernichts:
Wer nichts in allem sieht, Mensch glaube, dieser sights.

Ich selbst musz Sonne seyn, ich musz mit meinen Strahlen
Dasz farbenlose Meer der gantzen Gottheit mahlen.

ANGELUS SILESIVS

[Door kelken van onwezenlijk kristal]

Door kelken van onwezenlijk kristal
Schijnt de ondergrond van tragisch-paars fluweel.
Onzichtbaar is de lamp; langs ied're steel
Hangt, smal en stil, een zonn'ge waterval.

Melkwegen welven; nevels, overal;
En sterrebeelden flikk'ren, puntig geel:
Boven 't diep-werklijk paars tilt, irreëel,
Iedere kelk, een spieg'lend niets, 't heelal.

Zoo zie ik, fijngeslepen, diafaan,
Boven 't verdriet dat doorschijnt, zwevend staan
'T kristalwerk van mijn verzen, rein en koel:

Tot wereldnevel van stemming vervloeid,
Tot flikk'rende gedachte ineen gegloeid,
Zie 'k overal eenzelfde Godsgevoel.

['k Maak in gedachten vaak een bedevaart]

'K maak in gedachten vaak een bedevaart:
Dan sta 'k weer op de plek, die zomerdag,
Waar ik door de eikenlaan je komen zag;
Als reliquie heb ik dat beeld bewaard:

Uit zonn'ge boomen dropte op zonnige aard'
Overal neer de zonn'ge vinkenslag;
'K zag op jouw goed gezicht die blij lach,
En 'k dacht op eens: Ben ik die liefde waard?

En één ding weet ik: als jij dood mocht gaan,
Zal 't zijn, als stond ik weer in de eikenlaan,
Toen jij zou komen met jouw lief gezicht.

Dan wordt die zomerdag, zoolang voorbij,
Een vizioen van toekomst, waarin jij
Mij staat te wachten in onwereldsch licht.

[IJv'rig in schachten van natuur en taal]

I

IJv'rig in schachten van natuur en taal
 Zocht lang mijn speurzin met voorzichtig boren
 Voor wetenschap's wolkenkrabbende Toren
 Naar deugd'lijk, bouwversterkend materiaal.

Al rilde mij 't getril van 't schrille staal
 Door pijnlijk merg van anders wenshende ooren,
 Niets kon mijn koel geestdrift'ge vlijt verstoren:
 De Toren zag ik rijzen, zaal op zaal.

En dreigde al doffe stiklucht ons te smoren,
 Mij en mijn lamp, flikkerend flauw en vaal,

Niets kon mijn menschentrots zoozeer bekoren,
 Als 't graven, trouw, naar nuttig mineraal -

Tot plots'ling 'k zag: alle arbeid is verloren;
 Hij staat op brokk'lend zand, en zakt eenmaal.

II

Nu wijst, terwijl 'k omwaaid en zonnig dwaal
 Hoog, hoog boven de nacht, waar 'k zocht tevoren.
 Veel brokken licht, als diamant herboren,
 Aan 't acht'loos oog gedienst'ge zonnestraal.

Droppels van wereldvuur zie 'k, kraal naast kraal,
 Tot rijp van edelsteen hier bevroren:
 Robijnen schijnen kristallijne auroren,
 En avondvlammen stolden tot opaal,

En sterlicht tot ijzel van labradoren,
 Naast gruijzels van saffieren hemelschaal;

En, sneeuw van maan, hagel van meteoren,
 Ligt adulaar om jaspis' zombokaal;

En op de gletscherrand van cohinoren
 Klapwiekt de bliksemgier zijn zegepraal.

III

Ik maak voor Brahman's Licht Hem waard'ge graal
 Van Zijn-heelal-herhalende trezoren,
 En rood als bloed, met stekelige doren,
 Is 't dienend voetstuk van smartlijk koraal;

En boven torenbouw van aardisch metaal
 Zwevende hangt godlijk zijn zalig gloren,
 En mysterie zingen zijn vlammenkoren
 Statig rijzend, majesteitlijk choraal.

Mijn wereld-Zelf heeft niemand uitverkoren:
 Dat kent geen Klingsor en geen Parzifal,

En golft bloedloos ook dem unreinen Thoren
 Verlossing bij mijn daaglijksch Avondmaal:

Hem zal mijn Zelfvergodlijking behooren,
 Zoolang ik als Zijn wetter ademhaal.

[Dof violet is 't west en paarsig grijs.]

Dof violet is 't west en paarsig grijs.
 Nog wandel 'k door het zwaar berijpte gras,
 En hoor naast me op de vaart het fijn gekras
 Van schaatsen over 't hol rinkelend ijs:

Ik heb 't gevoel, of 'k op 't bevroren glas
 Cirk'lend, zwevend, zwenkend op kunst'ge wijs,
 Met 't buigend bovenlichaam daal en rijs:
 'T is in mijn rug, of 'k zelf op schaatsen was

Zoo hoop 'k dat, langs wiens geest mijn verzen glijen,
 Alleen, in paren, of in lange rijen,
 Schomm'lend op maat en rijm van hollandsch staal,

Dat hij de wind, die mij droeg zelf hoort waaien,
 En 't fijn slieren en 't heerlijk breede zwaaien
 Voelt van zijn eigen stemming in mijn taal.

[Onwillig willig blind voor wereldglans]

I

Onwillig willig blind voor wereldglans
 Kroop 'k, rups, door 't filosofisch oerwoud graag:
 Door wijd, mephitisch duister woei geen vlaag,
 Boorde geen schoonheid, scheef, haar zonnelans;

Drad'rig, soms-geurig duitsch, steeds-kleurig fransch
 Vulde met vezels mijn begeer'ge maag,
 Afschrikkend vaak, vaak lokkend mijn geknaag:
 Baumgarten, Fichte, Strauss en Rosenkranz.

Toen kwam; stormend, mijn najaar; en ik spon
 Uit eindelooze vaalheid van verdriet
 Me een wereld-buitensluitende kokon;

En wachtte stil. Tot ik de pop verliet.
 Nu vlinder 'k door natuur en eigen lied,
 Uw koninginnepage, O Brahman's Zon!

II

En op mijn vleugels, triomfeerend geel,
Verbergen, hoe verblinde liefdemoed
In nederlaag zijn waanzin heeft geboet,
Hiëroglyphen van dofzwart fluweel;

Een diepblauw snoer sluit een klein, rood juweel -
'T lijkt smeulend vuur, een druppel levend bloed.
Herinn'ring aan eens wildstroomende gloed -
Mijn ridderwapen uit lazuur en keel.

En diep in groenige afgrond zie ik blij
De bodem schitt'ren met heuvels van kleur,

Als 'k weif'lend dobber of laveerend glij
Over deining, warmzoet, van golven geur.

En veilig rijst 'k, waar wind en wolken ijlen,
Nu Brahman's licht waait in mijn bonte zeilen.

['k Zend, ijmker, dikwijls mijn gedachtenschaar]

'K zend, ijmker, dikwijls mijn gedachtenschaar
 Uit zwermen, als de nacht te schitt'ren staat
 Van werelbloemen, die ontluiken laat
 De Groote Ziel, ontzaglijk vizionair.

'K ben vreemd in elke aanwezig en vergaar,
 Wat mij van eeuw'ge essentie tegenslaat:
 Zoo geurt dan in mijn ziel, een honingraat,
 De witte roos van Berenike's Haar.

Mijn liefde leidt hun halfbewuste zwerm
 Naar sterreperken langs de Melkwegberm,
 Mijn pauwoog, mijn mystische nachtkapel:

Zij dragen naar hun huis de heil'ge vracht,
 En kneden uit mijn woorden, wit en zacht,
 Mijn verzen samen, cel naast sterlichtcel.

Jehova's uitvaart

[Mijn Brahman, wereldvuur, waaruit mijn ziel]

Mijn Brahman, Wereldvuur, waaruit mijn ziel
En Sirius opvonkt, verre lichtverwant,
O rustende as van went'lend wereldwiel,

Van gouden wiel om as van diamant:
U zocht ik, neen, u vond ik reeds als kind,
Toen 'k stond, zalig, op nachtelijk heideland,

En 'k zag de Melkweg, schemerlichtend lint,
Dat om de wereldbloemen van 't heelal
In gratievolle majesteit zich windt,

En 'k zag, hoe soms uit donkerblauw kristal
Een kelk losgleed van onzichtbare steel,
Geritselloos in licht zwevende val. -

Toen zag ik 't rouwgordijn van zwart fluweel,
Statig dalend langs wand van wereldzaal,
Aan somber-trotsche agrafen van juweel.

En door de koepel dreunde een vreemd choraal;
En 'k zag in hooge monnikspij de nacht
Staan reusachtig, van 't bidsnoer, kraal na kraal,

Schuivend bij 't prev'len meteorenpracht.
Naast katafalk van toch gestorven God
Hield strakke Oneindigheid de doodenwacht.

Ontzaglijk hing, Jehova Zebaoth,
De Melkweg als een wierook om Uw baar;
En 'k zag Orion wank'len, nu Uw lot

Zoo sterflijk bleek als van Uw scheeps'lenschaar.
Angst laaide uit Beteigeuze's monst'rig oog,
En Aldebaran trilde, nu 't gevaar

Van leege duiz'ling hem naar de afgrond zoog.
Eens had bij de aanvang van de tijd de rei
Van morgensterren aan de jonge boog

Van 't firmament gezongen, heilig blij,
Toen - Halleluja! - God's mysteriewoord
De fundamenten van de wereld lei:

Nu hield door duizelende Melkwegpoort
Jehovaschem'ring intocht, en gebom
In machtig cirkelrond van noord tot noord,

Omfloersde roffel, dof op holle trom,
Klonk donker op om somb're horizon.
Toen liet de hooge monnik 't zwart gegrom

Van 't stormend orgel dond'ren, en begon
De marche funèbre op God's ondergang.
En klaagviool van helle orkaan omspon

'T heelal-doorgolvend krip van de orgelzang
 Met zilverdraad van teere herinnering:
 Hoe trouw Zijn Vaderliefde de eeuwen lang

De reidans van Zijn werelden omving,
 En heilig lachte, als bij hun ord'lijk spel
 Kometenscherts kwam dart'len door hun ring;

Hoe iedere avond Zijn bezorgd bevel
 'T vermoeide zonnekind te slapen zond,
 Waar nevelblauw paleis naast gouden wel,

Doorschijnend van opaalwand, zwevend stond;
 En als Zijn kindje moe in 't bedje lag,
 Dan strooide Hij, toov'rend, kleur'ge sprookjes rond

Van wat 't gezien had, heel de klouterdag:
 En groen van meren, bloemen, violet,
 En rood van verre sneeuwberg hing als rag

Van droomenspinsel boven 't zonnebed;
Dan voor Zijn slap'rig kindje dempte Hij
Van 't rustlooze uur de drukke trippeltred,

En dekte 't toe met paarse wolkenprei,
En zong met stem van schemeravondval
Van zoete schaapjes op de hemelwei. -

Toen werd tot reuze-orkest het oud heelal,
Klaterend orgel en bazuingeweld;
En paukendonder als kanongeknal

Botsend vloog langs daverend heideveld.
Wild woei de monnikspij van hoge nacht,
Die machtig stond, Jehova's priesterheld,

Omflikkerd door waaiern'de weerlichtpracht,
De vlammen spoken van God's heerlijkheid.
De verre plooiën van zijn priesterdracht,

Wapp'rende rouwbanieren, wuifden wijd
 Rondom de katafalk, waar statig stond
 Op doodenwacht de starre Oneindigheid.

En geen gebeden sprak zijn prevelmond,
 Geen kralen schoof hij af van 't sterrensnoer:
 Schreeuwend, dat wank'le Orion hem verstond,

Zwaaid^e hij zijn maatstok, zilv'rig van paarlmoer,
 Onmeetlijk heerschend met zijn bliksemstaf
 Over bazuingedreun en tromgeroer.

'T ekstatisch wapp'ren van zijn armzwaai gaf
 Waanzin tot rythme aan 't ontzaglijk geschal;
 En orgelbranding droop in golven af

Langs wijd dav'rende wanden van 't heelal.
 Toen werd 't geluid een wereldzee, die wild
 'T steil-duiz'lend bergstrand spoelt tot waterval,

En golvenafgrond tot de wolken tilt,
Als, groet van kontinent naar kontinent,
De Atlantis aanrolt en Europa trilt.

En zooals 't spookschip op de wat'ren rent,
Zoo holde op golfgezwalp van klankenolk
Ontzetting rond langs echoënd wereld-end.

Toen was 't, als scheurde een blauw-metalen dolk
Om de eindigheid de donker steile wand,
En Israel's profetisch heldenvolk

Zag 'k schitt'rend staan in Zion's wereldbrand.
En tragisch paars lag op Jeruzalem
En 't vroom heroëndom van 't Heilig Land,

Starend, stil, naar de katafalk van Hem,
Die 't trouw geloofd had Heer van de Eeuwigheid.
En statig psalmend woei zijn orgelstem,

Jezaja, zwaar nog van God's majesteit.
 En tot een vizioen van weerlichtduur
 Kristalde zich Judaea's gloriëtijd,

Nu de oude nacht met tooverstaf van vuur
 En klanken, groot als Israël's profetie,
 'T verleden riep om Zion's heldenmuur. -

Toen rees de hemelnok, tot Sinai
 De nacht doorlaaide tot een lichtgestalt'
 En 't rouwfluweel tot vlammen draperie

Met filigrein van kronk'lend emerald.
 En zooals Azië met vulkanenmond
 Zijn vlammen hulde naar Orion knalt.

Zoo hief naar Sinai's top de horizont
 Himalaya's van licht, een feeërie
 Van vastelanden, eerend 't Oud Verbond.

Juweelen ringgeberg't, bijouerie
Van werelden uit turkoois en robijn,
Hing, diadeem, om koning Sinai.

En ver, uit bovenaardsche glorieschijn,
Rolden de donderwoorden door de dom,
En 't was, als knielde de angst van 't schepsel-zijn

Over onzichtbaar land, en als beklom
Met vrome voeten Mozes' eerbied weer
De stille Horeb, om de volkendrom

Te leeren voor altijd: ZOO SPREEKT DE HEER.
Van wereldkansel Horeb sloeg zijn taal,
Rotsval van majesteit, dreunende, neer

Op vreemd verlichte vloer van wereldzaal
Uit mozaiek van landen, en de kroon
Van kontinenten uit robijngestraal

Hing sidd'rend boven Isra^{el}'s grootste zoon.
 En vlammenwem'lend fresco aan de wand
 Van verre koepel scheen een Godentroon

Van chrysolith en bliks'mend diamant
 Voor hem, die Godsbesef in menschenziel
 Met onvergankelijk lichtschrift had gebrand,

Die zek're richting gaf aan dwalend wiel
 Van menschenlot, wiens stem met majesteit
 Van rollende echo's onverdoofbaar viel

Door lang ravijn van daverende tijd,
 En met profetenwoord tot heldenmacht
 Het hoogheilig Israel had geleid.

En zilveren vulkanenrij, bevlagd
 Met vlammenwimpels van robijnengloed,
 Omwuijd door stroomval van smaragdenpracht,

Zond naar de wereldtop zijn vlammengroet;
En zonnig gouden vastelandenkring
Met wereldzeeën van opalenvloed

En blauw geheim van Alpenschemering,
Hing als door wetend oogenblik gedacht
Symbool van Mozes' Openbarings-Ring.

En machtig wenkte uit wijde pij de nacht.
En uit de poort van diep verleden reed
Met episch hoefgedreun en kop'ren kracht

Van triomfeerende trompettenkreet
Het pantserblauw van Makkabeeërtrots.
En korte lach van lichte blijdschap gleed

Over Jeruzalem's bedreigde rots,
Nu zilv'ren Makkabeeërglorie blonk
In blauw gevlam van zwaard- en schildgebots.

En prachtig knett'ren van metaalgevonk,
 En spokig fosf'ren van golvende kim
 Met witbereden heldendom, verzonk.

Toen was 't, als hitste een rij van Cherubim,
 Met bliks'mende ondergang het oog gevuld,
 Een wereldbrand tot stormloop, om de schim

Van Salomo met zwaai van katapult
 En vlammenbalken - glorie voor de dood -
 Te vernietigen. En wild ongeduld

Van stormram bonkte om toegang; en het groot
 Verleden van oudmacht'ge David's stam
 Hing, lichte nevel, boven 't vlammenrood.

En boven 't kraken van een wereld kwam
 Een woord, dat 't dond'ren van de stormram scheen
 Tot stilte te verplett'ren, en de vlam

Van knett'rend Zion sloeg tot nacht in één:
JEHOVA! - En op ijle snee
Van oogenblik schommelden Ja en Neen.

En de echo van die naam, een zondvloedzee
Van majesteit, spoelde 't zwaaiend geweld
Van katapulten en van stormram mee,

En rolde, overgolvend 't wolkenveld,
In heil'ge krinkels naar de wereldrand.
En Chaos rees. Die Zijn wil had gekneld

In ijle onbreekbaarheid van wettenband,
Gekooide vorst van rood gewiekte vlucht
Van laaiende erts en granieten brand,

Ontboeide 't laatst gerimpel van de lucht.
En reuzig rees hij, en zijn vleugelslag
Hield de afgrond tot Orion overbrugd;

En 't wiekgewaai, wijd wapperende vlag
 Van overwinning, stormde rond 't getril
 Van katafalk als trotsch schat'rende lach,

Of hoog snerpen van eind'lijk hoongegil.
 En wereldfundament en hemelnok,
 Krakend heelal om waggelende spil,

Scheen stuk te splijten, nu in 't stormgeschok
 Jehova's katafalk te sidd'ren stond.
 En 't was, alsof verbrijzeld, brok na brok,

'T metalen firmament plofte op de grond,
 Plofte - apokalyptisch. En de vracht
 Van oude haat brak los uit Chaos' mond:

Wijd, Salomo, koningde uw heerscherspracht
 Met purp'ren weerlicht over Azië's land.
 'T gedenken van uw bliksems stak de nacht

Van later ballingsleed in vreugdebrand.
 Uw tempel's schaduw vlamde door hun droom;
 Want gebaar, acht'loos, van uw stille hand

Schokte de tronen tot de wereldzoom.
 Onzichtbaar bluschte uw doode majesteit
 Jeruzalem's vernietiging met vroom

Geroep naar schijnbare **H**eer van de Eeuwigheid.
 Ik leef de dood van helle wereldbloei.
 En Godenschem'ring is mijn morgentijd.

Mijn almacht wachtte in zelfgewilde boei,
 Tot door 't heelal, klagend van sfeer naar sfeer,
 Uw angstkreet om gestorven God verwoei,

En mij voor de uitvaart wekte van uw Heer.
 Ik overwin zelfs uw heerschersgebaar:
 U en uw Zion zwaai 'k in de afgrond neer,

‘Als doodenoffers bij Jehova's baar.’ -
 Toen spleet krakend gewelf van werelddom,
 En blauwig groene sterreluchters, zwaar

Van zonnen, rinkinkend, bonkten rondom,
 Slaand te pletter tot scherven van smaragd.
 En goud van neerspattende vlammen glom

Op stat'ge gestalte van hooge nacht,
 Belijnd zijn majesteitlijk gewaad
 Tot levend-wemelende tijgervacht.

En aan blauwkronk'lend snoer van zilverdraad
 Zwaaid' hij zijn hoog zwevende wierookschaal,
 Als, breed omplooid door geelstroomend brokaat

Van bliksemgoud, de wereldkathedraal
 Hij vulde met eerbied'ge wierookwalm,
 Golvend op 't stormen van 't bazuinchoraal,

En litanieën vlechtend, schalm aan schalm,
Hij om Jehova en Zijn wereld wond
De donderketting van zijn doodenpsalm,

En door het weerlicht gekazuifeld stond,
Van de uitvaartdienst vlammeende celebrant.
Toen werd tot doodenklok het sferenrond

Van leeg heelal: razend in Chaos' hand
Bonkte de bliksem met waanzinn'ge zwaai
Tot holle donder op golvende wand,

Signaal voor de uitvaart. En op stormgewaai
Van vleugelhoeven reed uit 't west de orkaan
Met hel geknal van kronk'lend zweepgelaai.

Toen stak de nacht de doodenfakkels aan,
En scheef in 't blauwe licht woei de ijs'ge vlag,
Als zonk op aard rouwend de Melkwegvaan.

En eerbied brak onwill'ge Chaos' lach,
Om doode God brokk'lend tot klankenpuin,
Toen hij de heil'ge sterrelelies zag

Ontblad'rend vallen uit God's hemeltuin.
En zooals 't bosch om zomerzonnedood
Zijn weemoed sprenkelt in gestorven bruin,

Vlokten de bloemen, die in 't avondrood
God's glorie gloeiden, glanzig geel in blauw,
Toen in Zijn leven Hij de wereld sloot,

Rondom de baar hun wit schimmige rouw.
En met hoog rat'lend goud van leidsels bond
De storm zijn paarden aan cyklopenbouw

Van zwarte wolken. Onbeweeglijk stond
Mijm'rende nacht in stille fakkelbrand. -
En waar in 't oost de schem'ringpoort zich rondt

Van amethyst, en uit het doodenland
De somber zwevende avond binnenglijdt
Langs neveldrempel aan de wereldrand,

En vrome lampen, ster aan ster gerijd,
Onmerkbaar aansteekt, dat 't ver twink'lend licht
'T portaal verdiept van stille Oneindigheid,

En, als zijn taak hij zwijgend heeft verricht,
Klankloos teruggaat, spokig sacristein,
Waar verre stergewelven, opgericht,

Staan te duizelen. en in ijle schijn
Van somb're konstellaties, wijd en kil,
De katakomben van de Goden zijn,

Ontwaakten de oude Machten bij het stil
Bladrīts'len om Jehova's katafalk:
Zilv'rig spookte de Olympus met getril

Van schimmig weerlicht. Vlamvend ooggespalk
Staarde uit het monsterige schrikgedrocht,
Toen reuzeschaduw van Egypte's Valk

Onmeetlijk wiekte uit diepe sterrekrocht.
En wat de Wereldgeest in scheppingsdrang
Aan godlijke gestalten had gewrocht,

In menschenvorm, als vogel of als slang,
Kronkelde en vlerkte en wenkte in wemeling
Van waaier'nd weerlicht, om de laatste gang

Van laatste God naar sterreschemering
Te leiden van wijdwelvend Godengraf.
En als sluier van donzen stilte hing

De lelieregen van de hemel af,
En wuifde blauw naar schimmig-licht portaal
Bij ied're zucht die de orkaan, wachtend, gaf.

En plots'ling vlamde wild de zegepraal
 Van oude Chaos om gestorven Heer,
 En lang weerhouden wrok, gloedstraal na straal,

Stortte in katarakten van 't oervuur neer.
 Zooals in bergland van omwolkte top
 De waterval ploft; 't is alsof een meer

Staat vertikaal, een waterreus; en op-
 rijst, oprijst hij, een muur van groenig glas,
 Een kristallen pilaar van donder; op-

rijst, rijst, stortend, de zuil van chrysopras;
 En metalliek dreunende stilte gonst,
 Alsof ver weg de waterdonder was;

En nevelsluier van zwevend stuifsel donst
 Om fonk'lend kruid, dat schrikwaait langs de rand,
 En wijd in 't rond op 't doffe dond'ren bonst

Het sneeuwen hooggebergte neer op 't land -
Zoo vlamgolfden Niagara's van vuur,
Schuimend met flarden van hoog waaiend kant,

Schitterend blauw, alsof het fel azuur
Van zomerdag tot plotselinge val
Te voorschijn brak uit spleet in wolkenmuur.

En tot één licht, één klank werd 't oud heelal:
Want diep in Godenkatakomben glom
De paarse wereldbrand, en tot geknal

Vergruisd van kanonnades, bom na bom,
Meldde, verbijst'ring sprenk'lend, de echo rond
Jehova's komst naar wachtend Godendom.

De rij van zilveren profeten stond
Op tragisch puin van Zion's heiligheid,
En zag wegglooiend naar de horizon

De volken schem'ren, eens door hen geleid.
En Chaos juichend greep, door wapp'rend kleed
Ommanteld tot purperen majesteit,

De teugels van de storm; en rood en breed
Woei over de oude nacht zijn vlammenhaar.
En over ontgodlijkte wereld gleed

De reuzenschaduw van Jehova's baar.
En als een bloem viel Zion. En de orkaan
Vermengde 't juichen en het rouwmisbaar.

En de oude nacht bleef onbeweeglijk staan,
Luisterend, ver, tot 't stil werd overal,
En hing, geheimen prevelend, de maan

Als graflamp aan de Klaagmuur van 't heelal.

['t Is nacht. 'k Zit op de hei. Nergens geluid.]

'T is nacht. 'K zit op de hei. Nergens geluid.
 Over me staat, als transparant kristal
 Rondom een oude berggod in zijn hal,
 Een halve bol van stilte, die me omsluit:

'K hoor, hoe heel ver een lang gillende fluit
 Een tunnel boort; mijn berg kraakt overal.
 Een blaf, ginds, hakt een gat; en recht en smal
 Knapt een spleet open, tot mijn oor hem stuit.

'K hoor 't levend bloed, dat in mijn slapen gonst -
 Neen: 't is het hart van de aarde $\hat{\cdot}$ het trilt, het bonst,
 Of 't niet de god uit zijn verdooving wekt.

Om goed te luist'ren, doe ik de oogen dicht,
 Maar 'k word gehinderd nu door 't sterrelicht,
 Dat tikkend door fijne gaatjes lekt.

[Blond kindje speelt piano. Plechtig staan]

Blond kindje speelt piano. Plechtig staan,
 Als was 't een kerk, twee kaarsen. 'T is, als ragt
 'T verleden blauw nevelend op, en tracht
 Naar lichte kring van 't Nu terug te gaan.

Als kwam 't van ver, hoor 'k de oude stukjes aan,
 Waar zalig Mozart's kindervroomheid lacht,
 En uit berijpte grasjes, rits'lend zacht,
 Zilv'ren getinkel glipt langs straal van maan.

Vroom kijkt mijn kindje naar het notenblad -
 'T is plots'ling, of ik 't vaak gezochte vind,

Alsof mijn moeder daar te spelen zat,
 En 'k zelf weer was geloovig luist'rend kind;

En 'k zie door toover van die oude wijs
 Mijn moeder jong, en mijn kindje oud en grijs.

['t Is laat al in de nacht. Doodstil is 't huis.]

'T is laat al in de nacht. Doodstil is 't huis.
Niets hoor 'k dan klokgetik en gasgesuis.

Met dwaze drukte zie 'k de slinger gaan,
Opglanzend, doffer glimlicht, af en aan.

'T is, of me in 't kleine, domme ding verscheen
De wijze tijd, en ernstig knikte: Neen.

De tafel ligt vol opgeslagen boeken:
Mijn leven heb 'k vermorst met wijsheid-zoeken.

De bladengolving lijkt een sneeuwbergketen,
De kille toppen van het mensch'lijk weten.

In 't laagland hoopte ik 't uitzicht-boven wijd:
Steeds wijder welfde zich de oneindigheid.

In blauwe slierten hangt sigarendamp
Als vage mijmeringen om de lamp;

Koud valt het licht uit grijs omwolkte kap
Op sneeuwgebergte van starre wetenschap.

Zoo zat ik iedere avond, jaar na jaar;
Aan kennis heette ik rijk, ik bedelaar.

En 't was, zooals men vaak in droomen ziet:
Je moet iets vinden, en je kunt het niet.

'K ga naar 't balkon: lichtkevers op de landen.
Zie 'k hier, daar, ginds, angstige lichtjes branden.

Glimworpje Blijdschap, waagt het op te zweven,
Spartelt zich dood in 't smartenweb van 't leven.

Ontzaglijk straalt Orion's majesteit.
Ik haat, haat, haat zijn ziellooze eeuwigheid.

Glorie van werelden, wat gaat ze me aan?
Die 't meest me liefhad, heb 'k verdriet gedaan.

'T geluk van 't leven heb ik niet geteld:
Die 't meest ik liefhad, heb ik 't meest gekweld.

'K had eens een troost: die ik heb liefgehad,
Bewaart de herinn'ring als een heil'ge schat.

En borende sekonden knaagden stuk
Beider herinn'ring, en mijn grootst geluk.

Tot berusting is ook die smart vergleden.
Dof hoor 'k de zee; ver, als het dood verleden.

En 'k ga weer zitten; luister naar het gas.
En 't is zoo vreemd: net of 'k een ander was.

Onwerkelijk staan de dingen om me heen.
Het gaslicht suist. De slinger knikt van Neen.

[Beweeglijk bloemperk op stil blauw kanaal]

Beweeglijk bloemperk op stil blauw kanaal,
 Flikkeren, fel, hupp'lende zonestippen,
 Soms plotselinge lisch met gouden slippen,
 Soms gouden pijlkruid, plots'ling vertikaal:

Magisch onzichtbaar zijn ze, als ze overwippen
 Van top naar rimpeltop; een enk'le maal
 Zie je, als een slangetje, een rankende straal,
 Glinst'rend en glad, tusschen twee golfjes glippen.

Vijand'ge, grauwborst'lige huiv'ringvlek
 Schiet toe, om met kwaadaard'ge schaduwbek
 'T fanatisch fonkelende feest te storen;

Matzylv'ren klokjes dobb'ren overal,
 Een gouden-regen drijft op 't blauw kristal;
 En 't bloemperk danst, gedruischloos, als te voren.

[Er zit een schim, wanneer we als vroeger praten.]

Er zit een schim, wanneer we als vroeger praten.
 Hij ziet ons aan; wij doen, als zien we hem niet;
 En de een kijkt steeds naar de and're, of hij hem ziet,
 En de ander antwoordt met niet-merken-laten;

We hooren 't, als hij zwijgt hoe we eenmaal zaten,
 Net zoo, maar anders; en verwond'ring schiet
 IJl door ons heen, hoe menschen ooit 't verdriet
 Om dood van liefde eerst, dan van smart vergaten.

En daarom praten we, afwezig en druk:
 We zien en hooren hem slechts, laatst geluk
 Vol zelfverwijt, en nooit hardop beleden;

En als we dood zijn, zal hij met ons gaan
 Naar hemel of naar hel, en zien ons aan,
 En zwijgen, heilig diep, van 't oud verleden.

[Het teerste, door schaamacht'ge scherte verzwegen]

I

Het teerste, door schaamacht'ge scherte verzwegen,
 Het diepste, dat in half ontveinsde daad
 Zich buiten waagt, half bang dat 't zich verraadt,
 Half hopen, trotsch in eenen en verlegen;

'T heiligste, dat langs laat begrepen wegen
 Mijn ziel opvoerde tot haar hoogste staat,
 Had ik aan sterke herinn'ring's gouden draad
 Tot diadeem voor één aaneengeregen.

En al het mooiste uit vroege jongensjaren,
 Mijn sterren en muziek en verzen, waren
 Op vreemde wijs vervlochten in mijn schat:

Mijn laatste liefde, vromer nog dan de eerste,
 Gaf 't mooiste en 't heiligste, het diepste en 't teerste -
 Onwerkelijk was, die 'k 't meest heb liefgehad.

II

En nu 'k mijn menschenleed heb weggeschreid,
 En weer, en weer, en weer - nu 'leer ik rijzen
 Uit slik van werelddwarrel met gepeizen',
 En 'k zie, 't was alles hoogste Werklijkheid.

Zoo wil ik dan, genezen voor altijd,
 Mij zalig om mijn grootste droefheid prijzen,
 Die aan 't vergankelijk Ik het Zelf kwam wijzen
 In vergezicht op de een'ge Wezenheid.

Geen stilte is zoo diep, als die volgt op tranen;
 En, weggevlucht voor lach, komt dichterbij
 De schuwe wijsheid van vred'ge brahmanen:

Schijnbaar gescheiden lijdt, die sloeg, in mij.
 En 't is, als hoorde ik Iets zichzelf vermanen:
 'Mijn liefde was ikzelf'. - Zoo werd ik vrij.

['k Zie nu al hoe 'k, als jij gestorven bent]

'K zie nu al hoe 'k, als jij gestorven bent,
 Zal zitten, kijkend naar je stil gezicht;
 Wel vol verleden, toch pijnlijk verlicht,
 Dat jij ten minste geen verdriet meer kent.

Mijn handen zullen, vroeger lang gewend,
 Van zelf aaïen je haar, waar levend ligt,
 Als vroeger, nog het diep glanzende licht,
 Dat uit de dood mij jouw vergeving zendt.

'T is alles te vergeefs: nu weet ik al,
 Dat 'k dan, mijn hartje, niet begrijpen zal,
 Hoe 'k jou geen liefde gaf, mijzelf geen rust

Zelfkwellend zal 'k je, herrezen, zien staan,
 Jong, als toen ik 't geluk voorbij liet gaan,
 Die eene nacht, toen 'k je niet heb gekust.

[Ja, één keer nog je leven overdoen]

Ja, één keer nog je leven overdoen,
En dan op 't toekomst-richtend oogenblik
Nalaten dat gebaar, dat woord, die blik,
Die reis, die brief, die daad, die vraag, die zoen,

Zóó, dat een niet begrepen vizioen
Je zou weerhouden door plots'linge schrik,
Doordat in 't Nu van 't eigenmachtig Ik
Waarschuwend school 't praeëxistente Toen:

Dan zou je dàt doen, daarna dàt, en dan
Zou je gelukkig zijn, als die en die:

En stil bioskopeert je fantasie
Een ouerwets blij-eind'gende roman -

Ja, maar wie weet, als hij zoo denkt, of niet
Herinn'ring was dat, wat hij weif'lend liet?

Bevrijding

['k Weet nog, hoe 'k vaak tegen mijn liefde zei]

'K weet nog, hoe 'k vaak tegen mijn liefde zei:
 Toe, kindje, wees eens stil! Je bent zoo druk:
 Jouw zonn'ge woorden vlind'ren 't spinsel stuk,
 Dat Yâjnawalkya's mijm'ren om me lei.

Jij bent mijn jeugd, mijn levend sprookje, jij
 Mijn morgenster, mijn eenig aardsch geluk;
 Maar kromgeboeid lig 'k onder lange druk
 Van menschenleed: wie Brahman kent, is vrij.

En als 'k op sneeuwige kometen neer-
 duizel, de helling af van parabool,

Of, fonk'lend, met Orion defileer
 Langs macht'ge onzichtbaarheid van stille pool,

Dan raken we uit de baan door al jouw praten,
 En tijd vergetend, en coördinaten.

[Dan lachte zij: O jou geleeide! Wat]

Dan lachte zij: O jou geleeide! Wat
 Weet meer dan ik van 't Brahman zoo'n brahmaan?
 Het is mijn thuis, ik kom er net van daan,
 De Schoone Slaapster van jouw Lotusstad.

Stil leg ik in de ziel je heel mijn schat
 Van zelfgeschouwde God, geen mensenwaan:
 Hoor, nu ik wakker ben, mijn fluist'ren aan,
 Niet 't plechtigst orglen van de Oepanishad.

Dat roek'loos rodeln op kometenslee
 Langs steile parabolen brengt gevaar,

En deft'ge marsch van sterrendéfilé,
 Hoe geeft het jou genot, niet-militair?

Neen, sluit je baan, en laat je veilig denken
 Om mij, je zon, in vrome cirkel zwenken.

[Nu slaapt ze in Brahman, veilig voor altijd]

Nu slaapt ze in Brahman, veilig voor altijd;
En 'k weet dat, blij, haar mijn terugkomst vindt,
Als eens de dood, Bronwaarts stormende wind,
Mijn ziel, een druppel God, voor goed bevrijdt

Van zweven tusschen aarde en eeuwigheid,
Als 't Wezen schijn van splitsing overwint,
En 'k voor altoos ben bij mijn sprookjeskind,
Tot zalig één aan 't hart van God gevlijd.

Nu zwerft de weemoed van mijn mensch'lijk zelf,
Zilv'ren herinn'ring, door 't verleden rond,

En zoekt, angst'ge komeet in zwart gewelf,
De sterrewoorden van haar sprookjesmond,

En 'k tracht te vinden in oudheilig boek,
Wat eens door haar ik had; en 'k zoek - ik zoek

[Nu zàl er stilte zijn, mijn leven lang]

Nu zàl er stilte zijn, mijn leven lang;
De tijd zal, voorzichtig, zijn vlucht vertragen,
Dat niet zijn ijlste suizen mocht verjagen,
Wat dwaas ik koos boven haar sprookjeszang:

Stilte, als toen moeder dood was weggedragen
Met vreemd geschuifel door eind'looze gang,
En door het huis mijn halfbewuste drang
Rondliep om haar te zoeken, heele dagen.

Als in een winkel zag 'k de meubels staan,
En boven één stoel, pijnlijk zichtbaar, hing

Leegte, waarin mijn blik gestadig viel,
Nog niet gedragen door herinnering.

Zoo kijkt, als uit een boek, mijn denken me aan,
En 'k voel me een vreemd'ling in mijn eigen ziel.

[Maar dan - want nooit kan sterven, wat eens diep]

Maar dan - want nooit kan sterven, wat eens diep,
 Diep uit tijdelooze afgrond van mijn Wezen
 Naar 't golvend vlak van 't schijn-Ik is gerezen,
 Maar 't zinkt naar de oorsprong, waar het heilig sliep,

Tot verre herinnering het wakker riep
 Naar schomm'lende balans van hoop en vreezen:
 Dus vind ik 't, als 'k van 't leven ben genezen,
 Dat wereldschijn uit smart en sterren schiep.

Zooals 'k me vaak, door 't Zelfbesef verlaten,
 Om leege werkelijkheid van drukke straten
 Met stille Poolster troost, al zie 'k hem niet,

Zoo voel 'k na dood van liefde en moeder, beiden.
 Van heel ver in mijn denken binnenglijden
 De rust van Mahler's Kindertodtenlied.

['k Weet dat vlak bij me, in 't hart van God gedoken]

'K weet dat vlak bij me, in 't hart van God gedoken,
De groote liefden van mijn leven wonen:
Daar staan ze, veilig, stil als anemonen,
Door geen orkaan van 't oppervlak gebroken.

Ik weet dat liefdewoorden, ongesproken,
Het wonder van de Godheid rijker toonen,
Dan perken van bliksemende Orionen,
Tot tijdeloozen uit Zijn kiem ontloken.

Voor mij, wiens twijfel wegdacht, wat 'k bezat,
Was 't diepste van de wereld veel te heilig;

Maar 'k weet: daar, waar mijn hart is, is mijn schat;
In Brahman is mijn hart: mijn schat is veilig.

In droomen ben 'k mijn rijkdom mij bewust;
'K zie, stil, mijn anemonen. - Ik heb rust.

[Kortlevend plankton van de Brahmanzee]

Kortlevend plankton van de Brahmanzee,
Zal 'k eenmaal naar nun vredebloei verzinken;
Zoolang ik niet de koele dood mag drinken,
Golf ik en eb met de oppervlakte mee;

Zijn geheimzinn'ge stroom volg ik gedwee,
En als 'k uit wolkschelp, die 'k rood zie blinken,
Het ver geruisch van de eeuwigheid hoor klinken,
Voel ik mijzelf de wind, zelf de avondvree.

Door golventop laat ik omhoog me tillen,
En 'k zie de verte parelmoerig trillen,
En 'k voel me toekomst, ben, wat eens zal zijn;

En laat de glazige afgrond neer me glijden,
Dan zie 'k schemeren langverzonken tijden,
En 't diepst verleden voel 'k bestendig mijn.

[Ver, ver - in droom - Ik hoor mijn jagerskreet]

Ver, ver - in droom - Ik hoor mijn jagerskreet
Gillen door 't woud, als toen mijn arm de knods,
Moordend door steenklomp, met machtige bots
Op 't hunk'rend roofdier, bloedig voedsel, smeed;

'K voel mijn verleden, toen 'k, druipend van zweet
Na donk're worsteling in holle rots,
'T bedwongen wijfje - vroegste mannentrots -
Hijgend van bronst, in nek en schouders beet.

Door lange grottengang van eeuw na eeuw
Hoor ik in droom van droom fladd'ren mijn schreeuw,
Als 'k vecht met tand en klauw, wie 't machtigst is;

'K hoor, hoe door struiken sluipt mijn sluwe vrees,
Als 'k nachtelijk jaag op bloed en levend vleesch,
Bij 't dreigend rits'len van de wildernis.

[De ontzetting soms, ver, uit de diepste schacht]

De ontzetting soms, ver, uit de diepste schacht
 Van de erfenis, als de avondschemering
 Naar dageraad van tijd de herinnering
 Terug doet flikk'ren van mijn voorgeslacht:

Ik ruik de bloed'ge wet van 't: Sterf of slacht,
 Wanneer mijn oogen, wijd, de tinteling
 Van 't laatste licht opzuigend, ieder ding
 Zien als een dreiging van vijand'ge nacht.

Het fonkelt; en het schuifelt. - 'T ligt nu stil;
 En loert, geduldig. Tusschen bladgetril
 In koude wind glimt blauw een fosferstraal:

Herlevend, wat 't verleden van mijn stam
 Joeg naar de grot, vol licht van veil'ge vlam,
 Vlucht, vlucht naar huis mijn angst primordiaal.

[Soms zomeravonds, als ik 't oude huis]

Soms zomeravonds, als ik 't oude huis
Vol schem'ring, zonder mensen, binnenkom -
Ik luister en ik weet niet recht, waarom -
'K ga naar mijn kamer. - 'K hoor nog net een muis. -

Uit groenig zwarte boomen waait geruisch
Door 't open raam. - 'K beweeg mijn oogen: glom
Daar iets? - Een plaat. - Wonderlijk stil rondom
De meubels. - 'K hoor in de ooren 't bloedgesuis. -

'T lijkt ver en vreemd. - Ik denk niet: 'Is hier iets?'
Ik weet wel beter: haast me opzett'lijk niets,
Maak licht, ga zitten, neem een boek, en lees.

En even kijk ik, even, weg van 't boek -
Was dat de muis niet? - naar een donk're hoek. -
Dat was de voortijd en zijn spokenvrees.

[Vizioen, hoe handen woelen in de wrong]

Vizioen, hoe handen woelen in de wrong
 Van vuurrood haar, en, twee hong'rige honden,
 Zoeken op vrouwelichaam, waar ze vonden
 Het heerlijkst vleesch - hier - daar - met gulz'ge sprong,

En door de hersens 't bloed dreunt als een gong,
 En tanden, wreed, het druipend tandvleesch wonden,
 En de uren smelt tot dropp'lende sekonden
 Half bewust'looze wellust, tong aan tong -

Laat weerlicht is 't van voorwereldsche orkaan,
 Dat van uit nevelkim op de oceaan
 Van eeuwen 't droomend Nu in vlammen zet;

Ja: oerverleden, troglodytenbront,
 Die laait voor de oogen en in de ooren bonst,
 Ejaculeert zich in dit geil sonnet.

['k Voel mij de mensch niet meer dan 't dier verwant]

'K voel mij de mensch niet meer dan 't dier verwant:
Mijn voortijd eer 'k in kunstige infuzoren;
'K vervloei, hen ziende, in schem'ring vreemd verloren,
Waaruit tot mijn ziel Brahman is ontbrand;

De vonkjes eer 'k, uit wier heilig verband
Ik ben, een vlam, meer dan hun som, geboren,
Zooals een Boeddhabeeld, dat als een toren
Over de wereld ziet, uit korrels zand.

En de eiken aai 'k: zij voor mij aaiend reiken
Naar Brahman's zon, die hen, mijn waaiende eiken,
Vroeg 's morgens, 's avonds 't laatst bediadeemt:

Niets dierlijks, mensch'lijks, ja - want Brahman ken ik
Als 't wereld denkend Eene, en Brahman ben ik -
Mij is, Zijn Zelfbesef, niets godlijks vreemd.

[En als de storm 't zwiepende weefgetouw]

En als de storm 't zwiepende weefgetouw
 Vastmokert op nachtelijke vastelanden,
 En wereldzeeën blauw en goud doet branden
 Onder zijn spoel, een streep van goud en blauw,

En dan voor de ingang van cyklopenbouw,
 Een berg elk. rotsblok met duiz'lende wanden,
 Tot groet aan morgenzon met trotsche handen
 Zijn regenboog zich omsjerpt, hel op grauw -

Dan voel 'k, boven werkelijkheidswaan gerezen,
 Mij als de Zelfontplooïing van God's Wezen,
 En mijn ekstaze weet: Ik ben 't, die werp

In dond rend heen en weer langs gouden banen
 De bliksem over flikk'rende oceanen;
 Ik ben de storm, zijn weefgetouw, zijn sjerp.

[En als de zon voor de uittocht uit haar zaal]

En als de zon voor de uittocht uit haar zaal
 Zich peinzend-artistiek staat te drapeeren,
 Of zoo -, Of zoo -, en groenig irizeeren
 De feeërieke zoomen van haar shawl,

En ongeduldig de avondster 't portaal
 Ingluurt, of 't nog niet klaar is, dat probeeren,
 Hoe 't grootst effekt zal zijn van mooie kleeren,
 En maar vast waagt zijn blauwfonk'lend signaal

De laatste tip waait donkerrood naar binnen
 Met koele oneindigheid. Nu kan beginnen
 De rondgang van mijn Heil gen door 't heelal;

En langzaam komen, langzaam, ze aangetreden
 Naar rang en orde, waar sinds eeuwigheden
 De ritus uit het Denken 't hun beval:

[En 't is alsof, gekazuifeld met statie]

En 't is alsof, gekazuifeld met statie
Van sterrenevels en laaiend met kronen
En goud van geheimzinnige Orionen,
Mijn Zelf's gedachten staan in kontemplatie;

En 't is of 'k, ongeboren, sinds aeonen
Vergodlijkt tot drieën'ge konstellatie
Van zaligheid en trots en adoratie,
In 't wereldcentrum 't eeuwig Zelf zag tronen;

En 't is alsof, in vroom trillende handen
De Melkwegvaan. bestikt met sterguirlanden,
Om 't Heilig Hart ik mijn processie leid,

Totdat mijn oogen, schemerende ekstazen,
In één gevoel het heelal zien verwazen -
O, O, de glorie van mijn Brahmanheid!

[En golvend in mijn Brahman, diep en koel]

En golvend in mijn Brahman, diep en koel,
 Zal 'k naar Zijn wet ons beider glorie eeren,
 En, noctiluca, vroom fosforesceeren
 Met vonken kunst en eeuwigheidsgevoel;

En slaat smartelijk mij Zijn golfgewoel,
 Ik weet: de schok zal zich tot vlam verkeerren;
 Tot trots in Brahman zal dat vuur verteren,
 Wat bleef van angst om Noodzaak zonder Doel.

Want toen ik kind was, hoopte ik eens te komen
 Met die ik liefhad, waar God al Zijn vromen
 Wijs richtend bracht, en 't Zondag was, altijd:

'T verand'ringlooze in Brahman's Zelfbeschouwing,
 Stille getuige van Zijn eeuw'ge ontvouwing,
 Wordt hier beleefd in onuitspreekbaarheid.

Bal

'K zag de aarde zwenken op 't planetenbal,
 En achter haar wapperde groen en breed
 Het witomzoomd fluweel van 't slepend kleed
 En luchtig woei 't kant van zijn golvenval;

Zelf zong tot dansmuziek ze orkaangeschal,
 En, uit het wolkend zwart van haren, reet
 Bacchantisch zij de naalden los en smeeet
 'T rinkelend goud door wijddav'rend heelal:

Toen hielden, ver, in diepten van de zaal
 De statige quadrilles even stil;

En oude zonnen schrokken bij de pret
 Van 't dartel kind, dat altijd schertsen wil.

En ernstig fluist'rend saam in sferentaal,
 Dansten ze voort hun wereld menuet.

[Doorschijnende halve bol van nevel, ligt]

Doorschijnende halve bol van nevel, ligt
 Over het kerkplein, ied re lamp een maan,
 'T elektrisch violet; schaduwloos gaan
 De mensen, zwart het lijf, vreemd wit 't gezicht;

De toren als een vinger opgericht
 Uit lage schemering van mensenwaan,
 Teruggetrokken en afwijzend, staan
 De middeleeuwen naast 't elektrisch licht.

Zoekende lopen de gedachten rond
 Op 't eng bewustzijnsplein, en keeren om,
 Elk de eigen weg, of zij de waarheid vond;

En ontzaggeijk rijst op de achtergrond
 Van ied're ziel af keurend, wachtend, stom,
 Het angstig donk're blok van 't Christendom.

[Ik ben de weg, de waarheid en het leven]

Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven,
Ik zelf ben de Profeten, ben de Wet;
Ik heb geen Christus nodig, die mij redt;
Mij hoeft geen God mijn zonden te vergeven:

Vergeven wil ik Hem, die heeft geweven
Van goed en kwaad 't verraderlijke net,
En, Kruisspin, Zijn vergift ge scharen zet
In de angst ge ziel, ondanks haar spart'lend beven.

Eerst joeg Hij ze op met groot misbaar van donder,
Zwav'lige bliksem en geplas van regen;

En achter 't net Zijn goddelijke zegen,
Aantreklijk door lokaas van bloedig wonder.

Ik ben de Scarabee, de Gouden Kever,
Aas niet op bloed, scheur 't web, veracht de Wever.

[God zou de ziel vergodlijken door smart?]

God zou de ziel vergodlijken door smart?
Die dāt zei, was een spotter of een gek:
Wie wascht 't onreine blank met klev'rig pek,
En bleekt met nacht 't diep ingezogen zwart?

Neen, smart veredelt niemand: smart verhardt.
Stinkende mestvlieg werd ik, die op drek
Aas van het gore en vunzige, en beplek
Met vuile spot 't mooiste van 't menschenhart.

Mijn oogen hunk ren naar de ellende heen,
En gaan gulzig te gast op elk gezicht,

Waar lach van leed wreed-ingevreten ligt,
En 'k denk gretig: Hij ook, niet ik alleen!

En door mij heen vlijmt brandend deze pijn:
Een drekvlieg nu - ik kon een vlinder zijn.

[Als Christus' God, almacht'ge duivel, wàs]

Als Christus' God, almacht'ge Duivel, wàs;
Als, onderworpen vee, we woonden onder
Zijn hemel en vreesden Zijn stem in donder;
Zijn wilkeur sterven deed dier en gewas

En 't Kruis voor tolbetalend menschenras
Op de afgrond van de dood lei, wrakke vlonder,
En 't men schenleed door vuil kwakzalverswonder,
Door bloed en pijn van Onschuld'ge, genas -

Dan wilde ik, dat oermachtige Giganten
Vulkaanmonden van dond'rende kanonnen
Op schans uit Alpen en Himaal'ya plantten,

En tot val in Zijn hel Hem overwonnen
Met gouden kogels van vlammeende zonnen
En mitraille van sterrediamanten.

[Mijn vad'ren staken blakerende brand]

Mijn vad'ren staken blakerende brand
Rondom het gillen van jouw vad'ren aan.
In wroeging schuldloos zie 'k hen krimpend staan,
Gevlucht aan valsche ketting naar de rand

Van 't vretend vuur; en 'k hoor de marteltand
Door sissend vleesch en knappend mergbot gaan,
En de ijz'ge hitte voel ik waaiend slaan
Om blind gezicht en klauwgebaar van hand.

En nooit heb ik je donker haar geaaïd,
Of 'k zag een rosse glans, weerschijn van 't lot,
Dat om jouw vrome lijders heeft gelaaid.

En 'k bloei van haat, door Onwill'ge gezaaid.
O - kwam op aard' nog eens de Zoon van God,
Ik werd om jou Judas de Iskariot.

[Mooi meisje, dat met koelwit bruidsgewaad]

Mooi meisje, dat met koelwit bruidsgewaad
Verlangt te ontveinzen de heetdonkre gloed,
Die onbewust haar slankheid stralen doet
En uit de glans van 't haar en de oogen slaat,

Nu voelt ze alsof ze, een uitverkoorne, gaat,
Zij zij alleen, 't Geluk-zelf te gemoet:
Haar eigen huis, haar man, zoo knap, zoo goed,
Nobel en ridderlijk in woord en daad -

'K zie al om 't moe gezicht 't beginnend grijs;
Herinn'ring aan verloren paradijs
Zie 'k schem'ren in haar oogen: 't leven smeeft

Haar weg, een leeg gedorschte korenschoof;
Ik zie haar suf gejongd, gedweeë sloof,
Met uitgezakte buik, burgerlijk breed.

[Langs grieksche beelden torst een oude vrijster]

Langs grieksche beelden torst een oude vrijster
 Achter mooi groene blouse haar dub'ble toren:
 De Zeuskop kan maar matig haar bekoren,
 De Mouzageet bewondert ze ook niet bijster;

Tot, plots, ze een roep, zoetlijk als van een lijster,
 Van tusschen 't groene heuvelpaar doet hooren,
 De jongen ziend met in zijn voet de doren:
 Zoo'n snoes! - Het wurm! - Hè, had hij maar een pleister

'K wou door de zalen van mijn geest je leiden,
 Gestaltenrijk van voelen en van denken;

Die kunst en kennis zocht, wilde ik verblijden
 Met kennis en met kunst, mijn gastgeschenken:

Jij zag alleen 't verdriet; met medelijden
 Ging jij, een vrouw, me in 't diepste wezen krenken.

Herinnering

[Zooals de ruiter over 't Bodenmeer]

Zooals de ruiter over 't Bodenmeer -
Voortvloog sneeuwstuivend 't paard. 'T werd schemering.
Zijn schaduw, blauwe reus, tot grauw verging.
Ook 't laatste violet. De nacht zonk neer.

Eindigt dan nooit de vlakte? Nauwlijks meer
Ziet hij de grens van sneeuw en kimmenring.
Goddank! Uit verre lamp een tinteling:
Hij mòèt naar de overkant - Hij staat aan 't veer.

Verbijsterd spreekt de veerman. En hij hoort.
Maar hoort iets anders: hoort, hoe zijn galop
Beukt, bonkt op 't ijs met razend hoefgeklop,

Iedere sprong een klokslag aan de poort
Van ongeduld'ge dood: hij sart hem op.
Hij komt - Daar splijt de deur - Een worgend koord -

[En aan die man, die dood op de oever gleed]

En aan die man, die dood op de oever gleed,
 Dood, dood, nàást 't ijs - terwijl de veerman sprak -
 In stervend oor klepelend hoefgeklak,
 In dichte keel vergeefs gewilde kreet,

Denkt vaak, wie langzaam oud werd in veel leed:
 Zijn leven ziend, begrijpt hij niet, dat 't
 strakgespannen, door de smart gebonsde vlak
 Van 't breekbaar denken niet tot waanzin spleet.

Hij luistert, weerloos: oude herinnering
 Mummelt van Toen, en Toen. En 't is, als viel

Over zijn Ik late angst en duizeling
 Om wat er loerde in de afgrond van zijn ziel.

Hij luistert; en zijn hand, weifelend, strijkt
 Over zijn voorhoofd. En hij zit; en kijkt.

[Hij ziet zijn leven, eind'looze woestijn]

Hij ziet zijn leven, eind'looze woestijn,
En denkt aan prenten uit zijn kindertijd:
Helgeel is 't zand, en alles leeg en wijd.
Driehoekjes staan op de achtergrond, heel klein;

Hij weet met trots, dat 't pyramiden zijn -
In schaduwkoelte van vergetelheid
Had hij zoo graag zijn moeheid neergevlijd,
Niet meer gesard door verre illuzieschijn

Hij denkt: Dat was ik zelf; en nu ben 'k grijs.
En 'k had mijn tuintje toch in vader's tuin,

Voor bitterkers in 't voorjaar en radijs,
En dan violen, donkerpaars en bruin;

Die vond ik 't mooist. En gele. - En de eene hand
Wrijft weg van de and're een droog gevoel van zand.

[En bij het rijzen van de schem'ring lag]

En bij het rijzen van de schem'ring lag
Hij in het gras naar de avondlucht te turen;
Een afgrond leek de tuin, berghoog de muren,
Zwart van klimop met stoffig spinnerag;

Het leek een put, waarin de lichte dag
Op 't donker dreef, vol schimmige figuren;
Enk'le geluiden van de naaste bureen
Plonsden als steentjes d'rin: een naam, - een lach.

Hij zag de zwaluwen als zwarte stippen
Vlak onder 't geel van de avondwolken glippen;
Daarna, in 't blauw, vond je hen moeilijk weer.

En 't fijn getjisper van hun zwenkend piepen,
Dat scheen de hoge stilte te verdiepen,
Droppelde als regen in zijn afgrond neer.

[De gele wolken werden langzaam rood.]

De gele wolken werden langzaam rood.
 Dan dacht hij: Nu begint zonsondergang;
 En keek weer naar de zwaluwen, die zoo lang
 De zon nog konden zien. En dikwijls schoot

De angst door hem heen: Eenmaal gaat moeder dood,
 Hoe moet het dan? - Eens voelde hij bij zijn wang
 'T laag rits'len van een vleermuis, en werd bang,
 Toen hij 'm van dichtbij zag, grijs, plots'ling-groot.

Dan merkte hij, hoe in zijn afgrond diep
 Het donker stond en langzaam overliep,
 En golven duisternis de omgeving vulden;

En dan, op eens, zag hij blauw fonk'len, vlak
 Tegen de schuine lijn van 't verste dak,
 Die mooie ster, blank als een nieuwe gulden.

[De wolken werden grijs. Geen zwaluw was]

De wolken werden grijs. Geen zwaluw was
Te zien meer, boven. Killig werd de grond
Nachtuiltjes, wit de meesten, zwirde rond.
Kevertjes ritselden in 't vochtig gras.

En als een stuit van mooi lichtblauw glas
Met middenin een zilv'ren leeuw of hond,
Zoo, maar zonder eraf te rollen, stond
Die groote ster op 't hellend dak; zoo pas

Had hij er toch iets dicht bij gestaan.
Soms streek de nachtwind door de zwarte bladen

Van de oude pereboom. Soms hoorde hij slaan
Een flapp'ren, zacht, tegen 't grind van de paden.

Zou dat zoo'n vleermuis zijn? - 'T werd wel wat kil -
Men sloot een venster, ergens - 'T was weer stil.

[Hij moest naar binnen. Nog eventjes maar.]

Hij moest naar binnen. Nog eventjes maar.
 De ster was weer iets verder weggeleden. -
 'T was jammer, dat zoo'n beest vaak naar beneden
 Kwam vliegen. Altijd kruipen ze in je haar,

Zei tante, en 't was geen denkbeeldig gevaar:
 Ze wist - 'Hoe heette ze ook? 't was lang geleden' -
 Dat een jong meisje haar vlecht was afgesneden,
 Omdat een vleermuis d'r in zat; griez'lig naar.

'T was anders uit de verte een aardig dier:
 Hij zag ze zigzaggen in hoek'ge vlucht,

En dan achter elkander, drie of vier,
 Zich koddig haastend, wagg'len door de lucht;

Je hoorde soms een droogklepp'rend geruisch,
 Als ze uit hun richting vielen, vlak om 't huis.

[Dan dacht hij: Hoe zal later 't leven zijn?]

Dan dacht hij: Hoe zal later 't leven zijn?
Hoe gaat het, als je groot bent? - Een gedicht
Herinnerde hij zich uit 't Morgenlicht,
Waarin de leer van Jesus 'medicijn

En balsem' heette 'van des levens pijn
En al de smart, die op zijn bodem ligt';
En dan: Mijn juk is zacht, mijn last is licht;
En: 't zalig Gindsch maakt 't aardsche lijden klein.

Grootmoeder had, na 't voorlezen, gezegd:
Je voelde zoo, dat was heelemaal waar.

En al begreep hij alles ook niet recht,
Hierop kwam 't neer: het leven was heel naar.

Zou hij, wanneer hij groot was, van verdriet
Ook wenschen, dood te zijn? Dat kon toch niet.

'T werd nu toch koud: zijn kleeren voelden klam.
 Zoo langzaam was 't gegaan, 't leek schemering,
 Wel diep, maar toch geen nacht nog. En hij ging
 Naar binnen voor zijn avondboteram.

En als hij huiv'rig in de kamer kwam,
 Voelde hij zich veilig, en een vreemdeling;
 De rand van 't bordje glansde, witte kring
 In 't gele gaslicht. Stil suisde de vlam.

Nu, luist'rend vaag, vaag pratend, zag hij pas,
 Hoe donker, hoe blauwzwart het buiten was,
 En 't scheen hem toe, als kwam hij van heel ver;

Hij at zijn bot'ram, kuste goeienacht,
 En ging naar bed, vol gele wolkenpracht,
 Vol schemering, toekomst en avondster;

[En vouwde, als altijd, vroom zijn kleeren op]

En vouwde, als altijd, vroom zijn kleeren op:
 Er was hard voor gewerkt; en knielde neer,
 Bad voor zijn ouders onze Lieve Heer,
 En voelde aan 't warme lijf de koel^e hansop.

En droomend zag hij langs zwartgroen klimop
 Zwaluw en vleermuis vliegen heen en weer,
 En schomm'len in angstig gebalanceer
 Een zilv'ren knikker op een schoorsteentop. -

En plots'ling weet hij, dat hij zelf dat was. -
 'T lijkt gist'ren. - En hij denkt, aan wat hij las,
 Hoe iemand grijs werd in een enk'le dag. -

En plots'ling weet hij alles: God! - hij ziet
 Zijn leven als een eind'loos lang verdriet.
 En slaat de tafel met één harde slag.

October

Laat-herfstelijke laan van scheve abeelen,
De grond gestreept door schaduwen van stammen,
Lijkt op een reeks van parallelogrammen,
Die evenwijdig 't bruin en 't blauw verdeelen;

Nat, vlind'rig loof, dat puntig gaat vergelen,
Doet om robijn van fel verlichte zwammen
Lichtjes van goud en kleine zilvervlammen
Sidderen, vol geflikker van juweelen;

De spiegelende wagensporen schijnen
Blauwe verbrokk'ling van saffieren lijnen,
Schaduw uit amethyst snijdend in drieën;

Laag hangt de ronde zon: rood ligt zijn toover
Hier hel, daar doffer, ginds vernev'lend, over
Lange étalage van bijouterieën.

[Door 't zonlicht zijn vergeestlijkt de satijnen]

Door 't zonlicht zijn vergeestlijkt de satijnen
 Menschengezichtjes van 't violenbed,
 Denkend pensée en mystisch violet,
 Waarnaast als zonnetjes de gelen schijnen;

Vergadering van dwergjes: 'k zie ze net
 En face. - Neen, die groote paarsen schijnen
 Ernstig gebaarde, luist'rende rabbijnen:
 De Vader-in-de-Hoogte spreekt de Wet:

Blij zult gij leven, zult sterven tevreden,
 Mijn kleurig beelt'nis maken, de aard' beneden,
 Mij en mijn hemel en u zelf ter eer,

Vroom, als 'k herrijzend u kom wakker aaien,
 Ja knikkend, als mijn stormen u verwaaien;
 Herrijzen zult ge als ik: IK BEN DE HEER.

[IJ] ligt de wilgenschaduw op de wei]

IJ] ligt de wilgenschaduw op de wei;
 Het slootje-in plonst, lichtgroene boog, een kikker;
 Over het riet beweegt zich blauw geflikker,
 Wanneer de wind zijn wimpels schuift op zij.

In 't gras bij 't water, naast de wilgenrij,
 Speelt een blond jochie ernstig met een knikker;
 Wegjaagt in 't bongerdje een vogelverschrikker
 De Zondagsstilte over de boerderij.

Houdt even op de droogratelende *r*,
 Dan is 't, of zich de stilte van heel ver
 Hier samentrekt en plots'ling vreemd verdicht:

Op 't leege zand voor de gesloten stal,
 In 't vierkant tuintje, in 't bongerdje, overal,
 Is 't of een vraag en een verwond'ring ligt.

[Wie leeft de leer van 't eigen zelf verzaken]

Wie leeft de leer van 't eigen zelf verzaken,
Verdwaasd door vroeg vergif van oude waan,
Diens grijsheid ziet tot duisternis vergaan
Schijngodlijk licht van wat eens heil'gen spraken,

En zou, met nood'loos menschenleed begaan,
Eén waarheid willen stellen tot een baken:
Zelf blij moet zijn, wie ahd'ren blij wil maken,
Wie steunen wil, moet eerst zelf veilig staan -

Maar staan op kracht van eigen wil en denken,
Maar blij om eigen lijfs- en zielewaarde,

En graag aan mot en roest en dieven schenken
Gewaande schatten, die niet zijn van de aarde:

Die wèg van zich het meest naar Christus staarde,
Zag 'k and'ren, 't hoogste willend, 't diepste krenken.

Maanopgang

'T is of een hefboom draait om de aarde als as:
 Hij draagt in 't west en 't oost doorzicht'ge schalen,
 In de een blauwgroen gebergte van opalen,
 In de and're een enk'le bol van chrysopras:

'T lijkt of 't een wedstrijd van juweelen was,
 Wie 't zwaarst en kostbaarst de and're omhoog zal halen;
 Of moet veeleer onwillig de eene dalen,
 Nu de ander rijst, lichtbel in vlies van glas?

Als eens voor mij, weifelend, staat te zweven
 De ontzaglijke balans van dood en leven,
 Een schaal met 't Ik, een schaal vol wereldschijn,

Dan zal, naar 'k hoop, zinkt weg in nacht en zwijgen
 Mijn klinkend, licht heelal, almachtig stijgen
 Het gouden weten van mijn Brahmanzijn.

[Hoog op de kaap, waar zich te pletter stoot]

Hoog op de kaap, waar zich te pletter stoot
De storm, staat 't kustlicht; en zijn rondblik glijdt
Ontzaglijk over zwarte oneindigheid,
Vol hoorbaar hunk'rende, onzichtbare dood -

Een heerscher, wiens rustige zekerheid
Tegen zijn gunsteling, de verre boot,
Dwars door kanonnades uit wolkenvloot
Schertsend knipoogt om hun vergeefsche strijd.

Neen, 't is een maaier: klankloos scheert zijn zeis
De horizon; en plots'ling zilvergrijs
Vliegt langs de ketting uit golvende schalmen:

Hij, boven de aardewelving, machtig, zwaait
Zijn cirk'lend blad - 't is of het suist - en maait
De spokig vallende oogst van bliksemhalmen.

[Ik sprak enthousiast over 't Parthenon]

Ik sprak enthousiast over 't Parthenon,
 Hoe 't op veerende berg zweefde, als een blank
 Snaarinstrument, dat door zijn zuilen, rank,
 De wereldlucht tot aan de horizon

Maakte tot één akkoord van marm'ren klank -
 Toen plotseling een draaiorgel begon
 Door de open deuren, dwars over 't balkon,
 Te spugen zijn kwijldraderig gejang.

En 'k dacht: Ja, Brahman is de Kunstenaar;
 Hij, Shakspeare's voorbeeld, zet vlak naast elkaar
 Het hoogverhevene en het laagkomeke.

En wat in Cyrano de Bergerac
 De bakker zei, toen men zijn glaswerk brak,
 Dacht ik: Il casse tout, c'est magnifique.

[Stuk grui'len, 't strand op, van de horizon]

Stuk grui'len, 't strand op, van de horizon
Groenglazen bergen tot wolken van kralen;
Veilig in duisternis van kalken schalen
Woont 't weekdier, vast aan nooit bewogen grond.

Sidderingen, die tot zijn diepte dalen,
Hij voelt ze niet, verdiept in pijn van wond:
Zijn teerheid bloedt parels, die, klein en rond,
De ronde zee, immense paarl, herhalen.

Aan 't wereldoppervlak stormen de dingen:
Zelfs geen gedruisch zal tot in de afgrond dringen,
Waar stil de ziel aan 't hart van Brahman kleeft;

Al kan het oud verdriet niet meer genezen,
Hij weet: gezonken naar zijn eigen Wezen,
Nu bloedt hij verzen, waar Zijn licht op beeft.

Mummie

Statig, tijdeloos triomfeerend, ligt
Vlak bij me, en ver, 't aegyptisch koninklijk:
Ik voel me schuldig, dat 'k nieuwsgierig kijk
Naar mysterie van vreemd-vermomd gezicht.

Heerscher van sphingisch wich'lend wereldrijk,
Die uit verre gebergten had gesticht
Ongenaakbaarheid tot het laatst Gericht,
Buiten heiligschennend menschenbereik,

Diep op de bodem slaapt van de eeuwigheid
Uw vrome chrysalide, en wacht, en wacht:

Ik wilde, dat voleindigd was de tijd,
Die verned'ring aan uw weerloosheid bracht,

En opsteeg naar uw godlijk voorgeslacht
De gouden vlinder van uw majesteit.

[Door raam van dorpskerk teek'nen beuketakken]

Door raam van dorpskerk teek'nen beuketakken
Schaduwē op 't verlicht, te smal gordijn;
Door twee helblauwe spleten naast 't kozijn
Scheren twee evenwijd'ge, gele vlakken.

Ginds op de muur ligt fel de zonneschijn,
Verdeeld door lijntjes in rechthoek'ge vakken:
De ronde schaduwē kruipen op, en zakken
Plots'ling, alsof het groote vliegen zijn.

Naar dominee staren, handen gevouwen,
In de armenbank oude mannen en vrouwen:
Hij spreekt over 't geluk in Bet're Landen.

Door 't beukenloof uit schel flikk'rende gaatjes
Strooit de eeuw'ge zon op zijn beurt gouden zaadjes
Over nu rustende, afgewerkte handen.

[Fel wou, niet mocht, niet kon, toch moest hij 't uiten]

Fel wou, niet mocht, niet kon, toch moest hij 't uiten,
 Midas' barbier, Midas' beschaamd verdriet:
 Hij groef een afgrond ver van 't stadsgebied,
 En borg 't geheim onder een berg van kluiten.

En gluipsch kroop uit de duisternis naar buiten
 'T bedrijvig knikkend, gniff'lend, gich'lend riet,
 Dat aan blij boodschappende wind verried,
 'T geep wanhoop ondergronds meende op te sluiten.

Ver van trotsch-heerschend Ik in stille schachten
 Van ziel wordt weggegraven, wat hem kwelt,
 Verned'rend leed van wenschen en gedachten:

Uit taaie kiem van diep verdrongen krachten
 Groeit woord, gebaar of lach, die 't rondvertelt
 In 't zonlicht van 't verschrikt bewustzijnsveld.

[Of de aarde een sterrehemel schijnen wou]

Of de aarde een sterrehemel schijnen wou,
Sidderen zonnestelsels, fijn gesteeld:
En ied're graspluim is een sterrebeeld,
En als een Melkweg hangt die streep van dauw;

'K zie, als ik 't hoofd eerst zóó. dan anders hou,
Hoe roode Mars oranje Sirius speelt,
En hoe, knipoogend, 't groen zijn gunst verdeelt
Naar 't geel en 't violet van achter 't blauw.

En telkens, kleur'ge streep, verschiet een ster.
Die rust'ge vonk, ginds, is dat Lucifer?
Of is 't een dauwdrop, die zich zwevend houdt?

Zie ik voor 't eerst dit, nu? Of heb 'k misschien
Alles net zoo sinds eeuwigheid gezien? -
Ik weet niet, of 'k heel jong ben of oeroud.

[In 't meer, hier blauw als lucht, ginds groen als weiland]

In 't meer, hier blauw als lucht, ginds groen als weiland,
Vol vonken zon en lange gouden vegen
Als boterbloemen en als gouden-regen,
Ligt, tweede cirkel, 't kleurig stralend eiland:

Want rhododendrons, paars als zomersch heiland.
Houdt de oever tot juweelsnoer saamgeregen,
En 't lijkt een kelk: tintelend trilt de zegen
Van 't licht, als in de graal 't bloed van de Heiland.

Zooals van wijd geflikker rustig centrum,
Diep zalig glanst 't eiland van rhododendron,
Juweelen as van 't blauw-en-groene wiel,

Zoo ligt in wereldcirkel, groen door bosschen
En blauw van lucht en nacht vol sterretrossen,
In Brahman's Licht het eiland van mijn ziel.

In de Hoogte

[Groteske kunstemaker, opgestegen]

Groteske kunstemaker, opgestegen
 In 't cirkus Wetenschap naar slappe draad
 Van logika, danst ijv'rig en kordaat
 De menschengeest om Waarheid's liefdezegen;

En, gracelijk jongleerend akrobaat,
 Houdt hij aan puntige apperceptiedegen
 Het kennisfruit, het vooze, aaneengeregen,
 Of zich Haar sterretrots verbidden laat.

Telkens in leege wanhoop neergezogen.
 Telkens opklout'rend, doet hij opgetogen
 Voor Haar en voor zich zelf, dubbel publiek;

En telkens in vlijmende zelfkritiek
 Ziet hij zich slaaf van onopgeefbaar pogen,
 Op zelfverachting trotsch, van walging ziek.

[De menschengeest, zei 'k? Ja, was dat maar waar!]

De menschengeest, zei 'k? Ja, was dat maar waar!
Iedere geest danst op zijn eigen koord;
Dat de een, rechtlijnig eenzaam, de and're stoort,
Die kans is klein; voor botsing geen gevaar:

Ze dansen naast en om en langs elkaar,
Elk door zijn eigen gratie zoo bekoord,
Dat hij de roep van de and're artist niet hoort,
Die aandacht vraagt voor zijn sierlijk gebaar.

In 't luchtige ballet mijn charme bracht ik:
'Anch' io sono saltatore', dacht ik;
'Misschien geeft mij de Waarheid wel Haar gunst.'

Maar toen 'k verdrietig zag, dat zij, kokette,
Op mij al niet meer dan op de and'ren lette,
Nam 'k, oud bezit, mijn ~~a~~eroplaan van kunst.

[Die stond, klaar, op een zolder van mijn geest]

Die stond, klaar, op een zolder van mijn geest:
Hij stond te wachten, voelde ik, al heel lang.
'K wist, dat ik 't kon: toch was 'k een beetje bang:
Ik dacht: In sport ben 'k nooit een held geweest.

Maar vierde schoonheid in mijn ziel haar feest,
Dan trilde 't in zijn vleugels als gezang;
Ik leunde er tegen bij zonsondergang:
Dan gonsde 't, diep; maar bij muziek het meest.

Toch, als 'k begreep: 'K moet vliegen; neen, ik dans niet -
Dan dacht 'k op eens: Hoe staat 't daar ook in 't sanskrit?
En aan mijn degen reeg ik gauw die text.

En 'k grijpteende op transcendentale draden
Van Kant en Hegel en de Oepanishaden:
De bezem was 'k, die dansen mòèt, behekst.

[Maar 'k danste 't liefst volgens wiskund'ge wet]

Maar 'k danste 't liefst volgens wiskund'ge wet:
 Door 't x - y -vlak zwierde ik horizontaal.
 En dan met lucht'ge sprongen, vertikaal,
 Zweefde als een mug ik op en af langs z ;

Zich weven zag 'k uit schimmig lijnennet
 De oneindigheid tot kronkel van spiraal:
 Het teken van de almachtige integraal
 Heb 'k, toov'naar, steeds met trotsche krul gezet.

Huiv'rend zag 'k staan in de omzwaai van de nacht
 De Menschenzoon, priester van God's geslacht,
 Ov'ral aanwezig heerscher, het Getal,

Dat de omtocht van mijn sterrevolken leidt,
 En meteoren en kometen smijt.
 Schertsend, door 't statig rythme van 't heelal.

[Wie ooit in zee zwom, en over hem goot]

Wie ooit in zee zwom, en over hem goot
 Een storm ontzetting; en de golven slaan
 Over hem; maar hij - hij wil niet vergaan:
 In hem stormt 't leven, en hij wil niet dood;

En met zijn armen mokert hij de oceaan,
 En met zijn beenen trapt hij weg de dood.
 Hij voelt zich zelf voor 't eerst in 't leven groot;
 Zij beide, klein, laten hem levend gaan.

Weet iemand, welke kracht ligt in verdriet,
 Zoo, dat hij voor het eerst zijn wezen zag,
 Die in tricot op 't koord danste al zoo lang?

Wie zinken zal in leed, hem redden niet
 Tricot en koord: uit 't donker naar de dag
 Trok ik de aëroplaan. En 'k was niet bang.

['k Zit, wachtend heerscher, in mijn vleugelwagen]

'K zit, wachtend heerscher, in mijn vleugelwagen;
'K zie 't wereldlicht over de vlerken schijnen,
Wier spanning, glad, met lang welvende lijnen,
Straks veeren zal achter de motorslagen.

Ik weet: bestand tegen de hardste vlagen
Zijn de twee groote vlakken, mijn kwatrijnen,
En mijn terzinen zullen, de twee kleinen,
'T evenwicht, als 't schomm'len mocht, veilig schragen.

Diep uit de wereld spoot in macht'ge stralen
De kracht, die door de storm de schroef doet malen,
Dat hij, wazige schijf, schijnt stil te staan;

Mij, boven lichtende aarde in 't zwart verloren,
Zal 't sterrelicht groeten met meteoren.
Het dreunt. - De aarde zinkt weg. - Vooruit, mijn zwaan!

[Ben ik het zelf? Moe evenwichteling]

Ben ik het zelf? Moe evenwichteling,
 Kroop uit tricot mijn vergeefs len'ge geest,
 Zooals naar 't donker kruipt een oud, ziek beest,
 Naar druipsteengrot van koel^e herinnering:

Vol echo's was 't, metalen tinkeling;
 En wat ik hoopte als jongen, daar herrees 't,
 Zoodat 'k vergat, wat 't leven was geweest
 En zijn zou, als 'k weer naar de wereld ging;

Weer zag 'k de toekomst, die 'k als kind mij dacht,
 Verwerkelijk, licht in vreemd welvende nacht;
 Weer zag 'k, zelf jong, jong die 'k had liefgehad:

Tot me uit mijn grot joeg met heerschende gong
 Mijn regisseur weetgierigheid, en 'k sprong
 De parabool op, Kant, de Oepanishad.

[Zooals een fijn schommelende balans]

Zooals een fijn schommelende balans,
Even zich richtend, evenwichtig staat,
Als voorzichtig in spiegelen de plaat
'T prisma te rusten legt zijn stalen glans -

Hij staat, aandachtig. 'T juk, plotseling, slaat
Door, links, rechts, in rechtvaardige kadans,
Want de eene schaal ving op een muggedans,
Of onder de and're woei een spinragdraad -

Zoo schommelden de schalen van mijn ziel,
Hetzij in de eene een licht vermoeden viel
Van blijdschap, ijl in sekte, dat scherend aait,

Hetzij om de and're herfstlijk zwevend rag
Van lang verdriet om korte zomer lag,
Tot winterbrengend najaar stukgewaaid.

[Nu draagt, zelf triomfant balancement]

Nu draagt, zelf triomfant balancement,
 Zelf zwevend rag, zelf ontzaglijk insekt,
 Mij de aeroplaan, wiens vaart, zilverig, trekt
 Een draad, hoog boven zee en kontinent:

De trots van wie zich, mensch, als Brahman kent,
 Houdt breed zijn dubb'le vleugels uitgestrekt;
 De zekerheid, die 't Brahman weten wekt,
 Houdt recht naar Hem 't evenwicht heengewend.

Tot afgrond zijn gezonken land en zee;
 In de afgrond rent, hong'rig, de duiz'ling mee,
 Daar zuigend, waar ze hoopt, dat 'k neer zal bonzen.

De aarde is een schaal; hoog ligt de horizon.
 Plots'ling een stem - naar 't scheen, van uit de zon -
 Dwars door de wind, die 'k koud voel langs me gonzen:

[Zoo, jongen, ben je daar? 'K heb lang gewacht.]

Zoo, jongen, ben je daar? 'K heb lang gewacht.
 Neen, excuzeer je niet: ik had de tijd;
 Als achter me, ligt vóór me de eeuwigheid,
 En 'k wist, je kwam. 'K had 't zelf zoo uitgedacht.

Neen, mij is niets te klein: ik houd de wacht,
 Als 't wazig glansje langs een herfstdraad glijdt,
 En als de duiz'ling op kometen rijdt
 Door 't steilhellende stadⁱon van de nacht.

Van Brahman's wereldrijkdom houd ik boek:
 Geen Algol, geen elektron is ooit zoek;
 'K zie steeds - Laplace - ze elk cirk'len langs hun baan,

En als 'k een Brahmanperiode sluit,
 En Zijn nieuwjaar begin, komt alles uit
 Tot op een Melkweg en een kindertaan.

[Koket? Ik? Denk terug aan de eerste keer]

Koket? Ik? Denk terug aan de eerste keer:
 'T was winter, en je ging naar de avondschool,
 Een Maandag; 't rook in huis naar wasch en kool,
 Net even naar als, straks, die vormenleer.

Toen wees je vriendje: 'Kijk! de Groote Beer!
 En dáár, boven die schoorsteen, is de Pool.' -
 Wat toen profetisch in je ontzetting school,
 Zag ik ontvouwd: 't Hoe zag ik en 't Wanneer.

Jou greep, die half bewusteloos jij zocht.
 Tóén zalig, trotsch, dat je Dat weten mocht,
 Scheen 't je, als was niets dan Dat en jij alleen:

Wat in je rilde, toen tot oogenblik
 De oneindigheid zich samentrok, was ik,
 Brahman, jouw Zelf. En deze drie zijn Een.

[Mij, die jou naar mijn hoogten heb gered]

Mij, die jou naar mijn hoogten heb gered,
Toen, 't vallen zoekend, je angstig toch bleef hangen
Boven de diepte aan ranken van 't verlangen,
Het taai wort'lende - mij noem jij koket?

Je dacht, ik spon mijn draden tot een net,
Om de eendagsvliegen van de geest te vangen?
Je dacht, mijn armen waren gift'ge tangen,
Die 'k, spin, in 't moegesparteld prooitje zet?

Je dacht: als elk, schomm'lend naar eigen stelsel,
Mij koorddanst in een wijsgeerig vertelsel,
Dat 'k flirt, koket, misschien cocott'rig wicht?

Neen: Als elk stukje regenboog zich wiegelt
Op elke draad, zie, Zon, ik zelf, hoe spiegelt
In 't eeuwige changeant mijn wereldlicht.

[Als liefde van een aard'ling aan dorst randen]

Als liefde van een aard'ling aan dorst randen
De lichtgestalte van een hemeling,
Je weet, dat zij tot nevelbeeld verging,
Tot hoon rondom heet hunkerende handen:

Zoo dacht je dat, toen - lucht'ge zweveling
Je om mij de rust verliet van effen landen,
Ik jou applaudisseerend op liet branden,
Verijlend zelf tot vlucht'ge neveling.

Voor 't diepste leven van wie me onverdeeld
Liefheeft, verdamp ik niet tot wolkenbeeld,
Al blijf 'k voor 't zuiver weten ver idool:

Hij ziet me als 't centrum, dat zijn wereld denkt,
Als wet, als as, waarom de werv'ling zwenkt.
De rust ben 'k, die jij zocht. Ik ben de Pool.

[Wie mij gevonden heeft, kan niet vergeven]

Wie mij gevonden heeft, kan niet vergeven,
Te groot, dan dat hij 't toegebrachte leed
Misbruikt tot wraak, als vergiff'nis verkleed,
Te klein tot oordeel over Brahman's leven,

Dat, hier tot Christus, Bach en Kant verheven,
Zijn diepte in daden, kunst en denken weet,
En ginds door laagheid, zelfzuchtig en wreed,
De top van teere Zelfzucht leert beleven.

Wat spokig sloop door zieleschemergangen,
Tracht hij in lichtnet van begrip te vangen,
En 't angstig-weiflend zwichten voelt hij mee;

Vergeven 't eeuwige in and're bestaandheid
Ziet hij als onzelfkundige verwaandheid -
Dat dacht 'k, toen 'k zei: comprendre est pardonner.

[Jouw zenuwen, spieren, pezen, botten, knurven]

Jouw zenu^{wen}, spieren, pezen, botten, knurven
 Trilden, waar valsch uit de afgrond van 't verdriet
 Waanzin de half gewilde val bespiedt,
 Maar ik, ik greep je stevig bij je lurven;

'K zei: 'Wat? Zou je niet kunnen? Of - niet durven?
 Schaam jij je dan voor Plato's gletschers niet?
 Vooruit! Ik maak tot straatweg van graniet
 De draad!' En grac'lijk gleed je over de curven.

Jou gaf, als 't scheen dat duizeling je neertrok,
 Ik een oneind'ge reeks als balanceerstok,
 E , π , Maclaurin of 't binomium:

Niagara, onder schomm'lende vlonder,
 Stortte de wereldloop zijn eeuw'ge donder -
 Jou gaf, Blondin, ik 't aequilibrium.

[Je zag met de x . de spokig toov'rende i]

Je zag met de x . de spokig toov'rende i
 Meefladd'ren, als de zwevende exponent
 Neerstreek tot reeks, die naar 't oneind'ge rent
 In stormloop naar de kringperipherie:

Omsmolt dan algebraische alchemie
 Tot tweelingen twee legers, en 't quotient,
 Vervloeid tot optocht van kentauren, ment
 De magiër Logarithme voort naar Π .

Ontzaglijke triomfpoort, zag je hem, hoog
 Lichtende staan boven de Melkwegboog,
 Verweerde band van cyklopisch gewelf;

En, flikkerende triumphatordracht
 Rondom je, hing de hemel. En je dacht:
 'Io TRIUMPHE' voor mijn eeuwig Zelf!

[Nog eens, toen je oud werd, zag je de Alpendalen]

Nog eens, toen je oud werd, zag je de Alpendalen
 Van 't leven jou met late idylle lokken;
 Je zag, hoe bergop lange schaduw^{en} trokken
 Onder een mist van scheve zonnestralen;

Nog hoorde je over lichte hoogten dwalen
 'T elegisch tink'len van verspreide klokken.
 Nog zag je, wit door zwarte dennen, brokken
 Van 't sneeuwveld, nu niet meer bereikbaar, stralen.

Je voelde in 't dauwig-koele blauw vervloeien
 'T hel herdenken van wat je heet begeerde,

Tot diepberustend violet vergloeien
 De roode brand, die je onbluschbaar verteerde:

‘En tot geluk geschapen’ - wat je leerde
 Als kind - 't verdord geloof zag je herbloeien.

['k Sloeg met bronzen bekkendonder kapot]

'K sloeg met bronzen bekkendonder kapot,
Episch en groot, 't elegisch klokgetinkel:
Nocturnespinsel van Venusgetwinkel,
Mijn storm verbrandde 't onder fluitenspot.

En 't klonk als kanonnades, schot na schot,
En 't klonk als lang rinkink'lend glasgerinkel,
Toen 'k ver in 't dal zwiepte met bliksemkrinkel
Kristallen koepelbouw van gletschergrot.

Op ieder wolkenblad een gouden letter,
Orakelde ik, en noodlot en sibylle:
Jouw wezenheid verwerklíjkt zich niet hier.

En toen 'k - mijn laatste wijding - sloeg te pletter
'T half zelfbedrog, de half tragische idylle,
Gaf ik je als troost de stemming van King Lear.

[Zoo leek je dan jouw aardsche zwaarte lichter]

Zoo leek je dan jouw aardsche zwaarte lichter
 In 't ijle, koele denken; de verwijding
 Van knellende horizon werd een bevrijding;
 Op 't donker gindsch scheen hier het lichte lichter.

Jij dacht je boven 't menschenleven dichter
 Bij de eeuwigheid; toch was 't een voorbereiding:
 Zoo moest - vervulling van mijn eerste wijding -
 'T kind-in-jou groeien tot mijn Brahmandichter.

Getraind in 't leege door je schommeltochten,
 Kon veilig je in de afgrondelijke krochten
 Van wanhoop zien en 't middenrijk van de aarde:

Er was geen boven, was er geen beneden,
 En zalig wordt slechts hij, die heeft geleden;
 De hoogten kent slechts, wie in de afgrond staarde.

[Jou gaf en ernst en scherts mijn amphitheater.]

Jou gaf en ernst en scherts mijn amphitheater.
Eerst 't passiespel: uit doop in de oceaan
Zag je mijn zonneheros zeg'nend gaan,
Een heerscher over lucht en land en water;

Dan voor wat zilv'ren sterren deed zijn hater
Hem op bebloede bergen ondergaan;
En wit van smart en eerbied stond de maan;
En 't donderorgel speelde Stabat Mater.

Dan scherts: onder immense cirkuskoepel
Ballet van jonge werelden, in kleed
Van gaas, spiralig kronk'lend, ijl en soepel;

Orion hield, wijdbeens torsende athleet,
De Melkweg vast, de grandioze hoepel,
Voor sprong van clown, wit waaiern'de komeet.

[Ik ben geen wereldmacht, die loont en straft]

Ik ben geen wereldmacht, die loont en straft;
 Mijn eigen Dooper, maak 'k mijn paden recht;
 Ik leer: Wie zijn geluk in liefde legt,
 Vergaat; weg spoelt de tijd hem, vlucht'ge haft

Wat Lenau's Faust tegen Mephisto zegt:
 Zu schwarz und bang, als dasz ich wesenhaft,
 'Bin ich ein Traum, entflatternd deiner Haft',
 Dat Godsbesef heb 'k voor jou weggelegd.

Liefde is als lotos, die de zwerveling
 Door 't zoet wegglijden van de herinnering
 Verder, steeds dieper van zijn huis verbannt,

Tot eens uit vorm en naam en veelheid, 't leed,
 Dat laat beleven, wat het denken weet,
 De onwillige eenling stormt naar 't Vaderland.

['k Hoor wat je denkt, al spreek je 't, kiesch, niet uit]

'K hoor wat je denkt, al spreek je 't, kiesch, niet uit:
 Tot troost voor troosteloozen sublimeert
 'T verzet de diepe wensch; zoo fantazeert
 De dorre non zich om tot Jezus' bruid;

Hij, voor wie 't huis van 't aardsch geluk zich sluit,
 Dat hij, bescheiden hunk'rend, had begeerd,
 Waant zich een God, die 't heelal savoureert:
 Leerde u dat zelf niet aan uw gunst'ling Freud? -

Ja, maar bedenk met Berkeley en Kant,
 Dat 't is in jou, dat Beteigeuze brandt,
 En al de ontzetting wemelt van 't bestaan.

De Groote Vizⁱonair, jouw Zelf, omvat
 Zijn rijkdom smart'loos. 'Smart'lijk is 't niet-DAT',
 Orakelde ik als zalige brahmaan.

[Wie 't meisje, dat hij liefheeft, aait en kust]

Wie 't meisje, dat hij liefheeft, aait en kust,
Dat hij zich, wereld, God, zelfs haar vergeet,
Hij zoekt, zonder dat zijn ekstase 't weet,
De vredige eenheid van wenschlooze rust:

Zoo moest jij, maar nu denkend, klaar bewust,
Achter 't wiskundig weefsel van mijn kleed
- Paillet van ster en lach op nacht en leed -
Vinden het hart, waaraan je wenschloos rust.

Nu zie je in 't ontzaggelijk koloriet
Als ijle schaduw zelfs je grootst verdriet:
'T heilig IK BEN, Brahman in de aardeling,

Twee woorden, met 't heelal in evenwicht,
Sluit God en wereld in één kring van licht.
Geen liefde - Niets, niets dan bewondering.

[Ik, die met bosschen ruisch en, meisje, lach]

Ik, die met bosschen ruisch en, meisje, lach,
 Die zonnig vink en schem'rig nachtegaal,
 En tot nocturnes aai met manestraal
 Mijn lier, de hei, besnaard met herfstdraadrag,

Ik, die uit orgel, zwart voor blauwe dag,
 Smijt over de aarde mijn donderchoraal -
 Jou koos ik, dat je op 't orgel van je taal
 Eert Brahman, mij en jou, ons beider Bach.

Wel juich en klaag ik vaak in liefdelied,
 Als ver uit splitsing naar eenheidsgeluk
 Met vox humana zich mijn hunk'ren richt:

Nu ik al jouw registers openruk,
 Schreeuwt 't Zelfbesef, dat zich als 't eeuw'ge ziet,
 'T MAGNIFICAT voor ons, afgrond'lijk Licht.

[Spreek nooit, door mij verrijkt, met domme spijt]

Spreek nooit, door mij verrijkt, met domme spijt
Van cirkus, slappe koord en akrobaat:
'T is of nog nevelige dageraad
De zon zijn stijgen, dat hem draagt, verwijt.

Bedenk ook dit: je zou tot literaat
Verworden zijn, had ik je niet geleid:
Jou leerde mijn Natuur natuurlijkheid,
Die boek'rig versgepruts als leugen haat.

Hierover zeg 'k je later nog veel meer.
Je weet de weg nu, en je komt wel weer;
Als gast - zie Schiller - in mijn koninkrijk.

Ga nu terug. Ik laat je als afscheidsgroet
Jouw aarde zien. Neen, nooit heb je vermoed,
Hoe prachtig ze is van uit mijn hoogte. Kijk:

[Met 't vlossig deksel was de wind aan 't spelen]

Met 't vlossig deksel was de wind aan 't spelen;
En nu de weefsels losgeplozen zijn,
Wijs ik je met mijn stok van zonneschijn
Dwars door de ring van drijvende kasteelen,

Hoe 't vasteland ligt als een open schrijn,
Vol blauw gefonkel van gletscherjuweelen,
Behoedzaam vastgelegd in groen-fluweelen
Kussens met stralig zilverfiligrein.

Ja, straks begrijp je, zelf in duisternis,
Niet meer, wat onder en wat boven is,
En twijfel je in wiss'lende kontemplatie,

Of soms de Melkweg is een rodelbaan,
En of je in sneeuw'ge nevelvlek ziet staan,
Beneden, ver, een blauwe konstellatie. -

[Ik hoorde en zag. Zelf kon ik niets dan zwijgen.]

Ik hoorde en zag. Zelf kon ik niets dan zwijgen.
 Iets stuurde mijn schommelend evenwicht.
 Kwam ik uit 't donker? Kwam ik uit het licht?
 Was 't zakken van mijn denken? Was het stijgen?

Lang weet ik, dat mijn wereld is mijn eigen
 Prachtig paleis, door 't eeuwig Zelf gesticht:
 Kort weet 'k, dat er een schat begraven ligt,
 Zooals in sprookjes Zondagskind'ren krijgen.

En dalen zal ik naar mijn hoogste Zelf,
 Tot waar het Brahman weeft in stil gewelf
 Zijn vizionaire werelddraperieën;

En mijn getakte Melkweg - 'k zie, hij zweert,
 Twee vingers naar de oneindigheid gekeerd,
 Dat 'k Hem zal eeren met Zijn fantazieën.

[Hij ligt er nog, de steen: een jaar geleden]

Hij ligt er nog, de steen: een jaar geleden
 Heb 'k zelf hem daar gelegd; en ik herken
 Heel goed de plek, vlak naast die scheve den,
 Waar 't zandpad, wit, loopt naar de hei beneden.

'K dacht vaag: Wat 'k doe, lijkt op wat Pharao's deden;
 Eenzelfde ontzetting vroeg in mij en hen:
 Alles vergaat: ben ik niet, die ik ben,
 En was en blijven zal in eeuwigheden? -

Ik was gaan liggen, 't hoofd dicht bij de steen;
 En die, in 't langzaam dieper donker, scheen
 Een monument, aegyptisch oud en groot.

Een kleine ster er boven. 'K dacht: zijn licht
 Vertrok, toen 't graf van Ramses werd gesticht.
 En 'k voelde duid'lijk: 'k was zijn tijdgenoot.

[De laan in, uit westlijke wolkenluis]

De laan in, uit westlijke wolkenluis,
Stuwt-op 't oranje licht; 't gewelf van toppen
Lijkt, vastgeklonken met fel kop'ren knoppen,
Geelgroene naad van zacht hellende buis.

Ik freewheel over licht; langwerp'ge droppen
Trillen op 't stuur; en 'k luister naar 't geruisch
Achter me in 't dorre blad, en naar 't gedruisch
Bij sprong of droog geknap van beukedoppen.

Tot streep smelt saam 't versneld metaalgetikkel.
Hard gonst de nobel-koele wind. Op 't nikkel
Schittert een dubbelster, oranjerood

Aan 't einde van de laan, om me op te vangen,
Staat, groot, de zon. Voort vlieg 'k, in vreemd verlangen
Naar iets - onzegbaar, tijdloos: liefde-en-dood.

[Lang rolt, een bol van klank, de knal van 't schot]

Lang rolt, een bol van klank, de knal van 't schot,
 Bonzend van wand tot wand, 't gebergte rond:
 Het dier, door 't valsch onzichtbare gewond,
 Kruipt, om de rand, in scheef verlichte grot;

En pijnlijk trekt hij met verbrijzeld bot,
 Hinkend, een smal rood streepje over de grond;
 Diep, ver van 't bosch, waar hij zijn voedsel vond,
 Daar gaat hij dood in 't donker; en verrot.

Hem, die vol toekomst zwerft door wildernis
 Van jong gevoel, treft soms, die zeker is
 Van 't goed gemikte woord, in teere plek:

Voor 't ongeluk, dat in zijn leven viel,
 Vlucht hij naar 't ondergrondsche van zijn ziel,
 En kan niet meer naar boven; en wordt gek.

[Op zee en wolkbank ligt een zelfde tint]

Op zee en wolkbank ligt een zelfde tint
Van oud lood, dof beslagen, blauwig grauw;
Daarboven kalkig wit, waarna het blauw
Met langzaam vloeiende overgang begint.

Geen horizon, geen streep van schuim, geen wind:
Plots'ling lopen er banen, zonder vouw,
Vol glans, als op de hals ligt van een pauw,
Prachtig-glad lint naast evenwijdig lint.

Ik kijk. 'T is alles effen. Op eenmaal,
Blauwgrijze muur, staat de zee vertikaal
(De wolkbank zet hem voort) niet ver van me af;

En even diep onder de rand van kalk
Als hoog boven de voet, ginds, spannen straf
De telefoondraden hun notenbalk.

Tulpen

Bloedplassen, trots het zonlicht levend rood,
Zag 'k wijd vervloeien tot de horizont;
Uit lang gespleten, geel ett'rende wond
Walmde wee-zoete reuk, als van de dood;

En 't leek, alsof een bloedstraal opwaarts spoot,
En onbeweeglijk hing boven de grond:
De druppels sidderden, helrood en rond,
Gestold tot blad'ren aan de beukeloot.

De zon ging onder. Schuwe schem'ring sloop
Over de landen; en aarzelend kroop
Door mist van bloed, zoekende tor, de maan;

En 'k voelde mij de eenig levende mensch
In doode wereld, en ik zag immens
Het spook van de aarde ontzettend voor me staan.

[Fluweelen beeld op pluche postament]

I

Fluweelen beeld op pluche postament,
Zuilt zwart de kat op hoogste leunstoelrand;
Symmetrisch hautrelief, staan aan de kant
Twee poppen op de zitting overend.

De kop voornaam van 't spelend kind gewend,
Aegyptisch gestileerd tot godenstand,
Laat fosfren hij door smalgroen transparant
Een ver geheim, Bubastis eens bekend.

En grenservagend golft de schemering:
Hij zit, marm'ren pilaar van duisternis.

Alles is stil. Ook 't kindje is stil. En 't is,
Of er iets heiligs in de kamer hing.

En hoog uit top van zuil ontzaglijk gloeit
De groene dubbelster. - Hij groeit, hij groeit,

II

Hij raakt de zold'ring; en de kamer dijt
Tot tempelzaal; en gouden pharaonen
Zie 'k aan de voeten van het godsbeeld tronen
In strak onbeweeglijke majesteit.

En 't is, ik hoor iets nad'ren - Ja, daar schrijdt
Langzame tred naar wachtende pylonen:
Ze komen, koninklijke godenzonen,
Vluchten naar mij uit hun vergetelheid.

Als wierookdamp zie 'k blauwe schem'ring hangen.
Daar momp'len door 't portaal vreemde gezangen,
Met afgemeten stappen aangeschreden -

Nu zal mijn priesterlijke ekstase ontvangen
Met oud gevoel van zwijgende gebeden
De statige processie van 't verleden.

[Naast mijn pendule zit, in concentratie]

Naast mijn pendule zit, in concentratie
 Vergaan, de ijsvogel van Van Hoytema:
 Onwerkelijk is de wereld - Ik verga,
 Terwijl ik 't zie, ook zelf in kontemplatie.

Aan de and're kant, kruisbeens, zit Gotama,
 Afwezig, de oogen dicht na revelatie:
 Te boven is 't bewustzijn de adoratie
 Door ondergang in de unio mystica.

Naar de een, naar de ander beurt'lings rijst de slinger,
 Als wees, prijzend, de tijd met wijze vinger
 Mij Halkuon's en Boeddha's zekerheid;

De groep van tijdloosheden en pendule
 Leert zwijgend, tikkend, de duist're formule:
 In 't stilstaand Eeuw'ge rust, rennend, de tijd.

[Xerxes sprak. - Van Sahara tot Indus smeedt de wereld ijs'ren ondergang]

Xerxes sprak. - Van Sahara tot Indus smeedt de wereld
 ijs'ren ondergang
 Voor het volk, waar epos tot historie, waar tot daden
 groeide ^e Homerus' zang.

Moira had tot maat van heerschappijen torenmuur van
 sneeuwgebergte' geplant,
 Hield uiteengestormd door vloeiende Goden vasteland
 van dav'rend vasteland:

Machtiger dan Moira, hij die Goden 't zwijgen voor zijn
 Godenwil gebod,
 Hij, voor wie gebergten zouden splijten tot een zee, on-
 zichtbaar door zijn vloot,

Stremde, waar hun samenspraak twee zeeën sinds hun
 wording bruisen tegemoet,
 De ^e oudheilige donder van hun wat'ren, bedding ank'rend
 voor zijn volkenvloed.

Fronsend liet hij, van zijn gouden zetel fronsend om
 geminacht machtgebod,
 - Want Poseidon had gewaagd te rimp'len - gees'len,
 geeselen de God de God.

Trots om eigen koningszin verblijdde hem, en zijn heer-
 schershand, grootmoedig, goot
 Vrede uit gouden schaal en purp'ren vriendschap tot
 verzoening van zijn machtgenoot;

Dat tot gouden rust voor God van de aarde zich de
 vloeibare onrust eff'nen zou,
 Gaf de Heer zijn gouden schaal de Heerscher - zinkend,
 schomm'lend geel in schomm'lend blauw.

Donderwolken van flikk'rende volken trekken voort over
 de Bosporos;
 Gouden Xerxes, onbeweeglijk starend, bliksemt uit gouden
 triomfkaros:

Recht de rug, stille armen evenwijdig, hand op knie,
strak beeld uit gouden rots,
'T machtig oog naar onzichtbare rijken, plechtig trekt
Azie's heerscherstrots. -

Doffer goud in blauw nev'lende verte, lange donder van
Europa's grond,
Laat, verdwenen vizioen, hij achter holle stilte over de
Hellespont.

[Nog hoorbaar, heel heel ver, is de avondtrein.]

Nog hoorbaar, heel heel ver, is de avondtrein. -
 Blauw naast groen korenveld een boer aan 't werk.
 Hei. Boven bosch de toren van een kerk.
 Rust, overal; 't diepst op de spoorweglijn.

'T is of de vijf telegraafdraden zijn
 Een notenbalk; de sleutel - ginds, die berk;
 De noten zwaluwen, zwart op 't roode zwerk;
 De vlaggetjes hun staarten, lang en fijn.

En Mendelssohnsche melodieën zingen
 Op 't beukenpodium de gietelingen;
 De nachtegaal vangt zijn nocturnes aan:

Dat hij bij 't hoogtepunt van zijn gezangen
 Goed uit zal halen, komt herinn'rend hangen,
 Als scheef point-d'orgue, 't boogje van de maan.

[Blauw, licht en stilte tot de horizon.]

Blauw, licht en stilte tot de horizon. -
 Vroom luistert 't onbeweeglijk voorjaarsland
 Naar gouden profetie, die, zon-gezent,
 De wind herhaalt met nadruklijke mond.

Rustig-sterk stapt een zaaier, jong en blond,
 Helblauwe streep tegen grijs-glinst'rend zand:
 Beslist gebaar van zegenende hand
 Sprenkelt nevelend stofgoud op de grond

Ruischen, 'k hoor ruischen al het schuif'lend graan,
 Ik zie, ik ruik, ik proef het heilig brood:

Phoenix iedere zonnekorr'l, zal groot
 De wierookvlam van mijn devotie staan.

En plots'ling achter wazige oogen laait
 Mijn dank voor hem, die mijn ekstazen zaait.

Thuiskomst

[Uit Brahman's eeuw'ge zalen]

Uit Brahman's eeuw'ge zalen
 Zie ik mijn sterflijk dwalen
 Door smart van wereldschijn, stil wetend, aan,
 Als wie langs schemerranden
 Van waz'ge droomenlanden
 Uit toren van zijn Zelf zijn schim ziet gaan.

In Brahman's heil'ge hallen
 Heet nooit een ziel gevallen,
 Waar liefde en plicht verwaaien, kwaad en goed:
 Geleund aan lichtpilaren,
 Staan de ekstazen en staren
 Op ruischende eeuwen, brekend aan hun voet;

Opfosf'rend aan de kimmen,
 Zien zij 't zeelichten glimmen:
 Een wereldstelsel werd, bloeide en verging;
 Lichthaften zien ze zwerven
 Om sterrelamp, en sterven,
 Verstuivend tot zilveren glinstering.

In Brahman's vredewoning
Is geen straf, geen belooning;
Daar wordt geen hoop, daar wordt geen vrees vervuld:
Zijn glorieuze luister
Verbrandt en licht en duister,
Die waan verrijzen zag uit deugd en schuld.

Daar kan ik binnentreden,
Nu, uit dit levend heden.
Neen, 't is niet Dood, die opensluit de poort,
Niet Schoonheid, die met toover
Van avondzon op loover
Of orgelklank me draagt of zingend woord:

In eigen zielegonden
Heb ik de gang gevonden,
Die naar het hart van God mij veilig bracht;
En 'k droeg in vrome handen,
Om voor het laatst te branden,
Mijn liefdelicht door de onderaardsche nacht.

En vreemd rits'lende dingen,
Vale herinneringen,
Vleermuisden, schuwe schaduwen, over 't pad;
Mijn wetende ooren hoorden
Sinds lang gestorven woorden,
Die levend wondden, die 'k had liefgehad;

Spoken van slechte daden,
Ze huisden hier en traden,
Vragend met zwijgende oogen, op mij af.
En de optocht van 't verleden
Kwam achter me aangeleden,
En 't was ik zelf, die mij 't geleide gaf.

'K zag rijzen propylaeën,
 Waar Brahman's eeuw'ge Ideeën
 Staarden sphingisch, in schem'ring grandioos;
 En 'k wist, ik was gekomen,
 Waar uit mijn Brahman's droomen
 Mysterie weeft werelden eindeloos:

Ik stond, waar wordt gesponnen
 Goudzijden licht voor zonnen,
 En statig blauw voor triomfante dag,
 En paarse violetten
 Voor avondfeesttoiletten,
 En zilvertarlatan van Melkwegvlag;

Ik stond, waar wordt geweven
 Het donk're niets van 't leven,
 En 't schitt'rend niets van bliksemend heelal;
 En krip van nacht en lijden,
 Waar vluchtig langs durft glijden
 Een zilverkraal van lach en sterrenval.

De kring van mijn gedachten,
Die, fluist'rend saam, de nachten
Vermijmerden om wonder van Natuur,
Hier hoopten zij de leering,
Wat inslag is, wat schering,
Wat 't mechanisme van wereldtextuur:

En hun verbijsterd zwijgen
Zag, zon aan zon, zich rijgen
Orion's arabesk op floers van grauw;
En strengen licht, gebogen
Tot hooge regenbogen,
Tot effen pauwegroen van pauweblauw.

En zij, weetgierig, schaarden
Zich tot een ring, en staarden
Het schimmig weven aan, eerbiedig-stil:
Ik duldde niet hun dralen,
Want dieper wilde dalen
Mijn smart-naar-God, macht'ger dan wetenswil.

En gedragen door 't duister
Zweefde-aan org'lend gefmister,
Als spraken wind en zee in hoog gewelf:
En 'k wist, ik was gekomen
Uit werkelijkheid van droomen
Bij Brahman's wezenlijkste, diepste Zelf.

Van verre tunnelranden
Kwam, schampend langs de wanden,
IJlen een koker van verblindend licht;
En 'k dacht, het waren stralen
Uit Brahman's helle zalen,
Van 't eene Zelf op 't and're Zelf gericht.

De spoken van mijn daden,
Ze naderden en baden
Om 't leven voor hun smart; en bleven staan:
Ze wilden uit 't geflonker
Terug naar veilig donker -
Ik duldde 't niet, en dwong hen voort te gaan;

Daden en booze woorden
Bond vast met sterke koorden
Mijn wil tesamen tot onwill'ge stoet,
En 'k dreef, bezorgde herder,
Mijn arm verleden verder,
'T verlossend licht van Brahman te gemoet.

Rijzen - rijzen - 'k zag rijzen,
Zwevend, Brahman's paleizen,
Onzichtbaar, zwart door triomfeerend licht.
En 'k wist: wie God wil vinden,
Hem zal Zijn gloed verblinden;
Wie Brahman schouwt, hem sterft het aardsch gezicht.

En ruischende eeuwen Spraken
Met Brahman, en ze braken
Aan Zijn tijdloosheid, diep dond'rend rondom.
En 'k wist: wie God wil hooren,
Hem zullen dooven de ooren;
Na Brahman's fluist'ren is de donder stom.

En matter in mijn handen
Zag ik mijn fakkel branden,
Mijn liefdefakkel, die 'k gekoesterd had.
En 'k wist: wie God ziet schijnen,
Ziet liefde's licht verkwijnen;
Wie 't eeuw'ge wint, verliest zijn aardsche schat.

En herd'rend mijn verleden,
Beklom ik, hoog, de treden,
Waar koele vlammen zuilden tot portaal;
En 'k stond voor heil'ge drempel
Van Brahman's witte tempel;
En draalde, voor ik intrad in Zijn zaal:

Want door mijn denken gingen
 Flikk'rende herinneringen,
 Als blauwig weerlicht boven aarderand;
 En plots'ling zag ik 't lichten
 Als gloed van bliksemschichten,
 En 't stak de schem'ring van mijn geest in brand;

Ik wist, dat ik als koning
 Stond voor mijn eigen woning,
 Centrum van ruimte, heerscher over tijd;
 Ik kwam, in smart verloren;
 En 'k zag, ik was herboren,
 Terugvergodlijkt tot mijn wezenheid.

En waar langs zuilenrijen,
 Ruischende, de eeuwen glijen,
 Daar ging ik en 't verleden voerde ik mee;
 En 'k liet als doode bladen
 De spoken van mijn daden
 Weg ebben op de strooming van de zee.

In de altijd reine golven
Heb 'k voor altijd bedolven
De booze woorden, die ik sprak en dacht,
En voor het laatst bewogen,
Zagen mijn zoekende oogen
Zinken de toorts, die 't laatst geluk mij bracht.

En mijn gedachten richtten,
Verheerlijkt hun gezichten,
Hun blik terug naar koninklijk gewelf:
Hofstaat, wilden ze luist'ren
Naar ruischend golvenfluit'ren
Naast eeuw'ge troon, waar zet'len zou mijn Zelf.

En 'k wist: in Brahman's hallen
Zal nooit een traan meer vallen
Uit brandend oog door waan van levenskoorts;
Geen smart om woord en daden
Zal 't zalig Zelf meer schaden,
Geen rouw om uitgebluschte liefdetoorts.

Maar hier zou 'k nooit meer hooren,
 In tijdloosheid verloren,
 Hoe Juni merelt tegen de avondpracht,
 En met de klankenkralen
 Van helle nachtegalen
 Tinkelt door stilt' van dampig-blauwe nacht;

De ekstaze van mijn oogen
 Zou nooit langs regenbogen
 Klimmen, klimmen, kleurige tree na tree,
 En zitten gaan vermetel
 Op lucht'ge, purp'ren zetel,
 Mijn keizersloge in wolken-Colossee;

In wereldamphitheater
 Zien reuz'ge Atlantis' water
 Vol naumachieën van mijn wolkenvloot,
 En dond'rende ballisten
 Met vur'ge balkenristen
 Tot gele kimmen bliks'men brand en dood;

Nooit zien hoe, purp'ren koning,
 De zon tot gouden kroning
 Wijdvlammende intocht viert in zijn heelal,
 En komt, statig, geschreden
 Langs blauwfluweelen treden
 Naar wereldtroon bij roze- en lelieval;

Nooit zien hoe, huiswaarts keerend,
 De avondwind balanceerend
 Op zacht buigende peppeltoppen tript,
 Van wolkentule, oranje,
 Met donkerroode franje,
 Voor 't slapengaan zich zingend bloempjes knipt;

Hoe, diep uit beukeblaren,
 Smaragden oogen staren,
 Wát de eekhoorn speelt met 't schalksche lichtgevlam,
 En hoe zijn rits'lend springen
 In slank golvende ringen
 Bruine arabesken danst am grijze stam.

In 't koele, witte weten
 Verkleurt de bloemenketen
 Van schoonheidsfeeërieën uit mensenland;
 Want wie in God wil waken,
 Moet schoonheidsdroom verzaken:
 Waarheid en schijn, ze gaan neit hand in hand.

Geleund aan zuilenschachten,
 Staarden, stil, mijn gedachten
 Op golvende eeuwen, ruischend langs hun voet;
 En hun ekstazen brak ik,
 En tot hun onwil sprak ik,
 Door schoonheidsdrang gevuld met levensmoed:

‘Mijn fakkel liet ik zinken,
 'T verleden liet 'k verdrinken
 In reinigend getij van de eeuwigheid;
 Volg, hofstaat, mij die, koning,
 Uit Brahman's koningswoning
 In mensenkleed gaat reizen door de tijd.

Mocht ik mijn diepste weten
 In 't menschenland vergeten,
 Fluister dan zacht in 't oor me, wat ik ben,
 Dat 'k, als de smart zal komen,
 Ontwaak uit angstig droomen.
 En 't ware Zelf, het smartenlooz^e, herken.

'K zal voor mijn liefde kweeken
 Tot blijvend liefdeteeken
 Herinnering's zilv'rig zwevende berk;
 En 'k zal, om haar te roemen,
 Met vlammend roode bloemen
 De glorie planten van een verzenperk.

Doen glinst'ren zal de paden
 Van wit vlind'rende bladen
 Mijn berk, elk blaadje een wit zilv'ren gedicht;
 Tot verzen zullen groeien,
 Voor haar mijn woorden bloeien,
 Iedere strofe een tulp vol zonnelicht;

Ik zal met teere handen
 Wit zilveren guirlanden
 Vlechten, vol bloemgevlam uit 't volle perk:
 Gaat staan dan, mijn gedachten,
 Tot ring van ernst'ge wachten,
 Als marm'ren beelden om mijn zilverberk.

Met schitt'rende festoenen
 Van schoonheidsvizioenen
 Zal 'k binden, Brahman's licht op ieder blad,
 Uw stille marmertoover
 Aan zilv'rig vlind'rend loover,
 Tot ééne glorie van één zilverschat.

Leed van wie niet meer schreien,
 Zal 'k voorzichtig bespreien
 Met spinsel van verdoovend woordenrag;
 Hun arme smartgezichten
 Wil 'k aaïen met gedichten,
 Totdat ze trillen in een zal'ge lach.

Voor hen zal 'k doen herrijzen
Hun jonkheidsparadijzen:
Ook ik was eenmaal een gelukkig kind;
En wie voor korte poozen
Kan troosten troosteloozen,
'K weet, dat hij zelf een aardsche vrede vindt.

'K zal om teere aarde-dingen
Stil spinnen fluisteringen,
Als herfstdraad licht, die luchtig ligt op lucht,
Waarlangs met kleur'ge rokjes
Lichtelfje in gouden lokjes
Bij 't rits'len van een blad koorddansend vlucht.

Om Brahman's diepe wond'ren
Zullen mijn woorden dond'ren,
Groot als November's wolkenjacht uit 't west:
Als stormbazuin zal trillen,
Met stormviolen gillen
'T ekstatisch wagnern van mijn taalorkest.

Maakt, dat steeds door mijn woorden
Dreunen de verre akkoorden,
'T orgelgeluid rollend uit 't golfgeruisch,
En door mijn draperieën
Van schoonheidsfan tazieën
De zuilen lichten van mijn Brahmanhuis.

Mocht ondanks uw bezinnen
De smart mij overwinnen,
Als toen 'k van wanhoop schreide, slapend kind,
Dan zal met u ik vluchten
Van donk're droomenluchten
Naar 't lichte Huis, waar spreken zee en wind.

En eens, wanneer mijn ooren
Niet meer de schoonheid hooren,
Niet de oogen zien de glorie van 't heelal,
Dan, hofstaat, zal zich kronen
Mijn eeuwig Zelf en wonen
Naast 't breken van ruischende golvenval.

Dan zal, na dorstig reizen,
In koele lichtpaleizen
U 't wakend Brahman scharen om Zijn troon,
En uw verrukking, dronken,
In tijdloosheid verzonken,
Zal luist'ren naar eeuwige golventoon.

Nooit geöpenbaarde machten
Weven in droomenschachten
Het wereldweb, dat ons, nachtvinders, ving:
Gered nu uit haar mazen,
Zal tot vlammeende ekstazen
Uw trots vergaan: nu leeft - in schemering.

'K neem ondanks tegenstreven
U mee naar 't menschenleven
Langs donk're weg terug; maar weest niet bang:
De ritselende dingen,
Die vroeger rustloos gingen,
Zijn dood. Gaat mee door spokenlooze gang.'

[Ik heb mijn brood gegeten]

Ik heb mijn brood gegeten
Met tranen, en gezeten
In slapeloze nacht, schreiend, op 't bed;
Ik ken de hemelmachten:
Zij hoorden niet mijn klachten,
Geen Christus luisterde naar mijn gebed.

Toen stierf mijn laatste hopen,
Heb 'k op de grond gekropen,
Geschreeuwd naar God, klein kind in mijn verdriet.
Verlaten en verloren.
En moeder kon 't niet hooren.
Want die was dood. En daarom kwam ze niet.

En vrome menschen zeiden:
 Straf, na het aardsche lijden,
 Voor arme schuld in angstig menschenlot;
 En schande van belooning
 In zondelooze Woning:
 [Gekotst h]eb ik van Christus en Zijn God.

Nu hoor 'k, uit smart gerezen
 Tot Zelf besef van 't Wezen,
 Van Brahman's orgelpunt 't eeuwig geruisch:
 'K voel opgaan in één weten
 En felste wellustkreten,
 En smartlijkst kermen aan 't vergeefsche kruis.

Vergeefs heeft Hij geleden
 Aan zondeboom van 't Eden:
 Vergruizeld zal 't vergeefsche Golgotha
 Diep in 't heelal ontmoeten
 En voortwolkende groeten
 'T puin van Orion en Andromeda.

Ik zaai vergeefsche zaden
Van leege menschedaden
In dorre tijd, tot distels van verdriet:
Dan komen, wijze wachten,
Vol Brahman 't oog, gedachten
En fluist'ren: Zalig hij, die Brahman ziet.

Tot wie in smart om zonden
Met wroeging zich verwonden,
Verdwaasd door oude waan uit mensenland,
Tot hen zal 'k wetend spreken,
Het oor vol golven-breken:
Wie Brahman voelt, zijn zonden zijn verbrand.

In diepst geluk bewustloos,
Door heet verlangen rustloos,
Leeft elk schijn-ik zijn hemel of zijn hel:
Maar Brahman's wetende oogen
Zien eeuwig onbewogen
De wezenloosheid van Zijn wereldspel.

Nu lach en leed vergleden,
Is 't of ik geen verleden,
Geen toekomst heb: in de onbeweeglijkheid
Van heilig Nu geborgen,
Waar gist'ren is noch morgen,
Voel 'k, Brahman, in Uw Zijn mijn eeuwigheid.

[Wanneer na sterredans Strauss, dirigent]

I

Wanneer na sterredans Strauss, dirigent
 Van de aarde Zarathustra heeft gedragon,
 Terwijl het sphingisch *c-g-c* blijft vragen
 Naar 't wezen van het wereldfundament,

Dan rolt, net als een trein, die langs komt jagen,
 Ver - vlak bij - ver, het applaussement.
 Strauss buigt. 'T schijnt of hij zegt: Ja, ja! Ik ben 't,
 Ik heb 't gemaakt: 'k ben blij, dat 'k zoo mocht slagen.

Afwezig klap ik ook, maar mijn applaus
 Wou verder vliegen, achter Richard Strauss:
 Hij is een halte, maar geen eindstation.

En 'k heb een vreemd gevoel: want even is 't,
 Als joeg 'k mijn trein, ekstatisch machinist,
 Langs Bach en Orpheus naar mijn Brahmanzon.

II

Zoo dreunt bewond'ring in mijn zielehuis
 - Gebouw voor kunsten en voor wetenschappen -
 Als voor mijn verzen ijdelheid laat klappen,
 Wat klein in me is, haar claque, met dom gedruisch.

Mij zelf verguizend, denk ik: 'K ben een buis,
 Die 't water, dat borende bergen tappen
 Uit zee-op-winden, tot fontein laat knappen
 Het licht in van Jehova-Brahman-Zeus.

Maar dan besef 'k: Van zon, van drijvend meer
 Deel 'k, straal en regenboog, grootheid en gratie.

Dan zie 'k mijn verzen als de Groote Beer,
 Als pracht'ge krul van toov'rende integratie.

En ijdelheid applaudisseert niet meer,
 Maar krijgt een kleur naast mijn witte adoratie.

[Wie op 't terras zit van zijn berghotel]

Wie op 't terras zit van zijn berghotel -
Langs verre gletschers hangt al gouden mist;
Ginds bij die punt was hij haast uitgeglist -
Nu, koel door bad en schoon in droog flanel,

Geniet hij 't honend kijken van toerist,
Die ernstig opstreeft: - Bergsport is geen spel -
En even denkt hij: Ied'reen kan 't me wel
Aanzien, hoe schoon ik ben en opgefrist.

Ik klom in 't hooggebergte van 't leven rond,
Dat 'k uitzicht, alpenroos en grootheid vond:
Na bad in Brahman zie 'k de dag vergaan.

Niet deert de spot van wie nog klimmen, mij,
Die 't vele inéén voel, vredig nu en blij,
Sinds 'k een schoon leven, frisch, heb aangedaan.

[Klein kindje heeft verdriet, maar moeder laat]

Klein kindje heeft verdriet, maar moeder laat
 Voor hem een mooi geel balletje in een kring
 Rondraaien - en het schijnt een gouden ring -
 Aan een onzichtbare, elastieken draad;

Dan met een hamertje op een gam'lang slaat
 Ze wijsjes, uit heel verre herinnering;
 En 't draaiend balletje en 't metaalgeting
 Leid t-af het kindje, en 't zingt en tikt de maat.

Zoo zwaait voor mij Brahman door mijn heelal
 De statig cirkelende zonnebal,
 En speelt op dondergam'lang de oude wijs.

En ik vergeet; 'k maak verzen en ik ben
 Gelukkig, zoo dat 'k niet mijzelf meer ken,
 Een kind - ja, maar als L^{ao}-tse: kind en grijs.

[Soms kan op 't berglandschap de zon niet schijnen]

Soms kan op 't berglandschap de zon niet schijnen,
 Dat kleine ding, zoek onder wolk-ruinen;
 Dan 's morgens staat, bij donder van lawinen,
 'T kosmisch sonnet van kleuren en van lijnen:

Grens tusschen blauwe, onwereldsche kwatrijnen,
 Hangt smal een wolkenstreep, geel als lupinen;
 Omhoog, omlaag wijzen, aardsche terzinen,
 Sneeuwtoppen rood, en glooiend groen van pijnen.

Soms denk ik dat, wat in mij verzen maakt,
 Een klein en machtloos ding is, zoek geraakt
 In puin van eerst hoog drijvende gedachten:

Onzichtbaar centrum, rijst het en doorlicht
 'T hoogwelvevend Godsbesef. Wolkenloos ligt
 'T nu vredig leven. Roze toppen wachten.

Bosch.

Bezwering van daemonisch tooverspel,
 Staan reuzeslangen stijf als beukestammen,
 Met goud geschubd, hun groen flikk'rende kammen
 - IJl suist de fluit - naar 't zonlicht, tropisch schel.

Gespikkeld, geel en zwart, ligt 't pantervel,
 Vol gift'ge stank uit bruin ett'rende schrammen;
 En ov'ral rondgespat, net bolle zwammen,
 Zijn droppels bloed, vreemd-levend, rood en hel.

De boa's staan, dreigend, angstwekkend stil. -
 'T wordt donker, plots'ling. - Zag ik niet getril
 Ginds, hoog en ver, van een getakte tong? -

Ze leven: 'k hoor 't, ik zie 't: een sijf'len gaat -
 'T beweegt! - De koppen schomm'len! - God! daar slaat
 De Toov'naar tot onttoov'ring op zijn gong!

[Uit de afgrond, rijk aan goud en adularen]

Uit de afgrond, rijk aan goud en adularen,
Deed de vulkaan zijn vlammenstormen loeien,
En, schijn van leven, om zijn helling bloeien
Een krans van ziekelijke solfataren.

In 't kratermeer, diepblauw en rustig, vloeien
De wat'ren: sterrespiegelingen staren
Omhoog, alsof 't de diamanten waren,
Die vroeger nooit in 't zonlicht konden gloeien.

Als uitgebrand zijn jeugd en smart en haat,
En met 't geloof in 't weten ondergaat
Inzicht in goed en slecht en doel van 't leven,

Dan schittert Brahman, diep uit schemering,
En 'k twijfel, of 't niet is de fonkeling
Van wat door gloed verborgen was gebleven.

[Soms, als je 's winter's op 't besneeuwde pad]

Soms, als je 's winter's op 't besneeuwde pad
Wandelt langs beuken, vind je een plekje diep
In 't bosch - 't is, of een stukje zomer sliep,
Dat met de zwaluwen mee te gaan vergat:

Geen sneeuw. Een herfstdraad. Mos. Een mug. Gepiep
Van 't meesje tusschen zonnig roodbruin blad.
'T is, of je haast de tooverwoorden had,
Waarmee je zon en zomer wakker riep.

Zoo vind je soms, als je oud wordt, plotseling
Diep in je ziel een kleine herinnering
Van toen je een kind was, alles warmte en zon;

En 't schijnt, alsof zoo dad'lijk 't vizioen
Werklijkheid wordt - 't lijkt bijna net als toen -
Heel even is 't, of je haast toov'ren kon.

[Reuzig wijd, van 't westen tot het noorden, van het]

Reuzig wijd, van 't westen tot het noorden, van het
zenith tot de kimmensrand,
Ligt een gouden tetrachord te wachten, scheef geleund
tegen de wereldwand.

Kop'ren snaren lopen evenwijdig, donkerrood over
helgouden schaal;
Zwaar geplooid, tot hoop ineen gezonken, ligt er naast
het grijsvlossig foudraal.

Sikkelvormig haakt een zilv'ren plektron aan de punt
van uitgerekte vouw,
Schijnt te schomm'len, als de wind nieuwsgierig soms
probeert, of 't ook bewegen zou;

Overmoedig dan, met stoute vingers, aait hij angstig
kop'ren koord na koord,
Schrikkend als, vlucht van mischende vogels, gonzend
stijgt het diep metaalakkoord.

Over oostelijke rand van de aarde gluurt verwonderd
weifelende nacht;
Ontzaglijk, van west, van noord tot zenith, straalt het
gouden tetrachord en wacht -

Wacht of, Koningin van sterrerijken, Isis niet haar
wereldtroon verlaat,
En als vroeger op dond'rende snaren doodenklacht om
haar Osiris slaat.

[Kent iemand dat gevoel: 't is geen verdriet]

Kent iemand dat gevoel: 't is geen verdriet,
 'T is geen geluk, geen menging van die beiden;
 'T hangt over je, om je, als wolken over heiden,
 Stil, hoog, licht, ernstig; ze bewegen niet.

Je voelt je kind en oud; je denken ziet
 Door alles, wat scheen je van God te scheiden.
 'T is, of een punt tot cirkel gaat verwijden;
 'T is, of een cirkel punt wordt en verschiet.

Je denkt: Nooit was het anders; tot mijn Wezen
 Ben 'k al zbo lang van sterfelijkheid genezen.
 Je weet: Niets kan mij deren; ik ben Hij.

Tot zekerheid je twijfel opgeheven,
 Zoo hang je als eeuwig boven je eigen leven:
 Je bent de wolken en je bent de hei.

[Wie aan het strand zit - en hij trok zijn stoel]

I

Wie aan het strand zit - en hij trok zijn stoel
 Tot dicht bij 't water; 't welvend vlechtwerk snijdt
 Een halve kegel uit de oneindigheid;
 De wind perst naar de top zich, bol en koel.

Eerst kijkt hij half bewustloos, zonder doel:
 Ginds, ver, een scheepje, dat ook doelloos glijdt
 Langs middellijn van grondvlak; vóór hem smijt
 Zich golf na golf plat tot kroezig gewoel.

Het kripgefrommel rafelt; met froufrou
 Zwieren de cirkels sputt'rend naar hem toe,
 En rimp'len weg over glad spieg'lend zand.

Soms stuwt een haast'ge golf de afvloeiende op:
 Dan staat een richel, streep van goud. Een top,
 Die hooger is, breekt door met kromme rand.

II

Hij zit en kijkt, doez'lig. Het water wast.
 Vlak bij in 't zand, al nat, driedubb'le ringen.
 In 't midden is een berg; de golven dringen
 Tegen de wal: ja, juist; een vesting was 't.

'T is aan 't verbrokk'len al, want telkens plast
 Een golf iets glad en stroomt door openingen;
 En nauwlijks houden half zichtbare dingen,
 Een vlaggetje, een schopsteel, de resten vast.

Daar komt een hooge golf: zal 't hem gelukken,
 Die eene dunne wand omver te drukken?
 Hij spoelt een gracht in, door die gleuven. - Nee,

Hij staat nog recht. Kijk: dat papieren schuitje
 Raakt haast - toe! nog iets verder! - aan dat kluitje.
 Iets schrikt hem op. Hij ziet de groote zee.

III

Aan wereldoppervlak kleeft iemand's blik,
In beuz'lige nieuwsgierigheid verloren;
De wind van de eeuwigheid waait in zijn ooren:
Hij hoort alleen 't dichtbijge golfgeklak.

Het levensvestinkje van ieder Ik,
Elk met zijn vlag van hoop op zand'ge toren,
Stuk knabb'len ziet hij 't door het steeds herboren,
Onsterfelijk aanrimp'lend oogenblik.

'T is alles zoo natuurlijk, dingen, menschen,
Geluk, verdriet, wel-, niet-vervulde wenschen,
En zoo word je oud; dan komt het angstig slot.

Voor alles weet hij de eenvoud'ge verklaring.
Dan plots'ling bliksemt in hem de openbaring,
'T heilig IK BEN. En hij ziet niets dan God.

[Vliegende bloem uit glanzen van opaal]

Vliegende bloem uit glanzen van opaal,
Drijft, levend spectrum, in 't geweldig licht
Van tropenzon de vlinder, even licht,
Neen - drijvend, lichter dan de zonnestraal.

Dreigt vijandschap uit schaduw, op eenmaal
Laat hij zich vallen, vouwt zijn glorie dicht,
En tusschen kleurlooze vermolming ligt
Uitgedoofd 't brokje zon, onvindbaar-vaal.

Wegvlind'rend uit mijn Brahman's wereldvuur,
Zweeft in Zijn licht door mijn eigen natuur
Mijn ziel, die Hem weerkaatst in poëzie.

En loert verstand afgunstig, dor en grijs,
Dan praat ik deeglijk, gewichtig en wijs,
Stil-blij verscholen in mijn mimicry.

Orpheus

[Waar 't strandgeberg't duiz'lend de hemel bijt]

Waar 't strandgeberg't duiz'lend de hemel bijt
 Met gletscherkaak, die dreunt van 't golvenbranden -
 Witblauwe zaag, prikken zich vast de tanden,
 Tot waar wegwaast zilv'rige oneindigheid.

Wolken trekken, tot slagorden gerijd,
 Vol sperengoud langs 't midden van de wanden,
 Afwerend de overmoed, die aan mocht randen
 De stille toppen en hun heiligheid.

Brandingen stuiven, nieuwe bergen deinen,
 Aantorsend, wit, in evenwijd'ge lijnen
 Hun lange donder op brekende rug;

En, tweede brandingstreep, slingert naar onder
 Het wakend wolkenvolk zijn lange donder
 Op dubbel echo^{end} strand en zee terug.

[Reuz'ge polyp, blauwgroenig verkristald]

Reuz'ge polyp, blauwgroenig verkristald,
 Kruipen de gletschers neer, en bergen kraken,
 Als zijn geduldige tentakels haken
 Met gluipsche greep om lang wagg'lend bazalt:

Tot botsend rotsenpuin uiteen geknald,
 Rommelt het weg in ver welvende kaken,
 En spokig blauwe grottenmuilen braken
 Een grauw schuimende storm, die sleurend valt.

Wollige waterwolk, vol watt'ge pijlen,
 Waait klett'rend om spits afgeslepen spijlen,
 Waar 't klippig strand zijn palissaden trok,

Of op wijd dreunend talud neergeduizeld,
 Ploft steeds op nieuw het steeds op nieuw vergruizeld,
 Nooit afgestroomd, groenglazig donderblok.

[Waar 't oergesteente tot afgronden splijt]

Waar 't oergesteente tot afgronden splijt,
 Puilen de gletschers uit persende reten,
 Tot groenpuntige franjes uitgesleten,
 Waar dorst'ge zee groenpunt'ge tongen smijt;

Kop naast blauwschubb'ge kop uit drakentijd
 Hunkert ginds, hoog, uit half verlichte spleten:
 'T is, of dad'lijk met voorwereldsche kreten
 Hij 't dond'ren van de zee in stukken rijt;

Tusschen de wolken door loeren ze strak
 Naar zilv'ren slang, grens van wijd watervlak,
 Tot één hongerig zich voorover kromt:

Een blauwe streep staat loodrecht, en verdwijnt -
 Een groene streep rijst, valt - de verte deint -
 Een slag, en 't is of de branding verstomt.

[Twee oneind'ge golvenwerelden scheidt]

Twee oneind'ge golvenwerelden scheidt
Witblauwe kartellijn van gletschertanden:
Hier groene oneindigheid van waz'ge landen,
Daar zee en wazig groene oneindigheid;

Want gecapitonneerd met sparbosch, breidt,
Tot draperie geplooid aan rots'ge wanden,
Zich uit de glooiing, met geribde banden
Gestrikt om gletschers, roe naast roe gerijd.

Een steeds nieuw heuvelland, dat lichtgroen rolt,
Dezelfde golven steeds, donker gestold,
Deze eeuwig star, 't and're in 't ontstaan vergleden,

Zijn samen één reusacht'ge cirkelvloer,
Door rechte middellijn van parelmoer
Van horizon tot horizon gesneden.

[Dit is de drempel, waar de stormgigant]

Dit is de drempel, waar de stormgigant,
Als wand'lend uit de oneindigheid hij waadt
Dwars door de zee, die aan zijn knieën slaat,
Stapt op het waggelende vasteland;

Een kring van zilv'ren torens om hem spant
Zijn draaghemel van grijsgevlamd agaas;
De vaart van hem, die rustig wand'lend gaat,
Waaist stuk de gouden franjes aan de rand.

Afgronden zuigend, stapt hij uit de zee
Op dit gebergte, even zichtbare tree,
En ziet en hoort, stil van verwondering,

Hoe lang de windhoos en de donder rent
Van kim naar kim op 't dreunend kontinent,
'T effect vereff'nend van zijn wandeling.

[Één berg is, pijler van welvend heelal]

Één berg is, pijler van welvend heelal,
Tot afgrond boven 't aardvlak uitgehold;
Gordijn van glas, de toegang werend, rolt
Over glad zilv'ren roe de waterval:

Alsof, geëffend eerst tot blauw kristal,
Terug tot loodrecht meer een wolkbreuk smolt,
Ploft hij, stroomende muur, tot gruis en bolt
Op tot gebergten, weggrollend door 't dal.

Want Aidoneus, wenkend met zijn staf,
Sloot zoo 't portaal van de ijle wereld af,
Stellend voor de ingang van dav'rende grot

Kristallen donder tot slaaplooze wacht,
Nooit wekkend 't land van stilte en slaap en nacht,
Zwichtend voor wie komt, macht'ger dan zijn God.

[Maar jaagt wand'lend de storm windhoozen op]

Maar jaagt wand'lend de storm windhoozen op,
 Dat ze als nachtvinders door zijn schem'ring gonzen,
 Afknappende ijskegels, de gletschers plonzen,
 En aan hun bergtop slaat de golventop,

Dan helt het meer tot hollende galop
 Van schimmels, kudde groenglanzende bronzen:
 De manen ver van hooge koppen, bonzen
 Ze de afgrond stuk met dond'rend hoefgeklop.

Hij vangt een losgewaaide franjedraad,
 Knalt met 't spiralig goud, en lachend slaat
 De schlmmeis, dat geelgroen de manen wuiven;

En 't goud, zigzaggend, met zwiepende greep
 Haakt in de manen; de opkronk'lende zweep
 Doet ze over verre bosschen glinst'rend stuiven.

[Naar dit gebergte ging, wand'lende vlam]

Naar dit gebergte ging, wand'lende vlam,
 Purp'ren Orpheus. Hem volgden populieren,
 Ruischende processie van vrome lieren,
 De helling op, zingende stam naast stam;

Hem volgde dreigend geel van wilde dieren,
 Hun veerkracht ingehouden, stil en tam:
 De storm, die uit de populieren kwam,
 Deed leeuwemanen wapp'ren als banieren

Ver, waar het grasland oppuilt, dampig blauw,
 Tusschen de nagels van de gletscherklauw,
 Verwoei 't geluid van 't ruischend Orpheus roemen:

Voor de achtergrond van watervallen leek
 De optocht van leeuwen op een gele beek
 Of een lang veld wand'lende zonnebloemen.

[Toen Orpheus voor de stroomende kolom]

Toen Orpheus voor de stroomende kolom
Stond, rood voor blauw, een onbeweeglijk vuur,
Leek 't, of eindloos langs treden van lazuur
Een beeld van robijn naar de hemel klom.

En waar, verschietend, zijn weerspieg'ling glom
In wit zilv'rige schilfers van glazuur,
Was 't, of in 't voorvlak van de watermuur
Een school van roode slangen kronk'lend zwom.

En 't leek, of klemde een rood en blauw juweel
Een snaar aan de aarde vast, doorschijnend geel,
Gespannen naar een gouden knop in 't west.

En eindloos steeg in de immense cameo
'T robijnen beeld tree na lazuren tree
Met 't zonn'bloemperk en 't populiëre-orkest.

[En onbeweeglijke Orpheus, rood en smal]

En onbeweeglijke Orpheus, rood en smal,
'Steeg langs het breed lazuren medaillon,
Totdat zijn lier, zijn hand, zijn stem begon
Te zingen van de glorie van 't heelal.

Verdwenen was 't gebergte, 't blauwe dal,
De scheve snaar, de gele horizon;
En niets bestond dan waterval en zon,
Die, lier-en-Orpheus, hing voor waterval,

Hing, lamp, aan kandelaber van robijn,
Dat diep doorzichtig werd 't stroomend gordijn,
Het lichtscherm tusschen 't leven en de dood.

En 't leek een nevel: door de nevel heen,
Als door een blauw, beweeglijk venster, scheen
Orpheus' zonsondergang als morgenrood.

['t Glas, dat tot wolkbreukzuil van cohinoren]

'T glas, dat tot wolkbreukzuil van cohinoren
Vol geel en rood uit lier en kleed zich zoog,
De voet in de afgrond, in de wolken hoog
Het kapiteel, goudblauw stroomende toren,

Het wilde, rond - een diamanten boog -
Het wilde, hol - klinkende tritonshoren -
Iedere holte een oor, de zanger hooren,
De purp'ren zien, iedere drop een oog.

Zoo stolpte, in 't midden splijtend, zich de wand
Om Orpheus heen tot holle diamant,
Het schuim gestold tot doorschijnend albast:

Zoo liet de donder, kristallen portier,
Stemlooze ekstaze om Orpheus en zijn lier,
De levende in als Aïdoneus' gast.

[En waar de grot zich tot hellende schacht]

En waar de grot zich tot hellende schacht
Versmalt, die zoo hoog uitwelft en zoo breed,
Dat zelfs het glorielicht van lier en kleed
De wanden niet kon kleuren van die nacht,

Ging Orpheus; en zijn dalend purper smeed
De morgen voor hem uit; een lange klacht
Bleef hangen, waar hij tot mysteriepracht
Ver achter zich het duister fosfren deed.

Zijn ritselende sleep schokte, als een storm,
De stilte op die hier, sinds tot klank en vorm
De chaos werd, balling, te slapen lag.

Zoo, in zijn hand de lier, zwijgend en groot,
Achter zich de avond, voor zich 't morgenrood,
Ging Orpheus, triomfant'lijk als de dag.

[Zooals in mist van stille herfstnacht brandt]

Zooals in mist van stille herfstnacht brandt
 Een vuur op open hei - recht staat de gloed,
 En spokig schuift en golft en ebt een stoet
 Van lage wolken, gelig transparant -

Zoo stond in schemering van doodenland
 Purperen Orpheus, uitlaaiend een vloed
 Van licht en klank de schimmen te gemoet
 Uit kleed en stem en lier en kunst'ge hand:

Een hart, zich opbrandend aarz'lingloos groot,
 Levende wereld in wereld van dood,
 Stond Orpheus' zingende vergankelijkheid,

En smeed in storm van lier en stem zijn ziel,
 Dat ze als een klinkend Nu voortdavr'rend viel
 In tijdloos zwijgende vergetelheid.

[En toen zijn hand de gouden lier bewoog]

En toen zijn hand de gouden lier bewoog,
Apollo's gave, een klankenrijke zon,
Was 't, of door 't lange grauw op de Acheron
Een vlucht van schitt'rend gele vogels vloog.

En nu voor 't eerst cirkelde in lichte boog
Om schimm'lig doodenland een horizon,
Waar 't grijs van de affodil tot roos begon
Te ontvlammen, nu 't van Orpheus vol zich zoog.

'T leek, of de bovenwereld naar de Nacht
Was neergezonken, nu tot wereldpracht
Openstraalden Orpheus' metamorfozen:

Zijn purp'ren mantel was door eigen licht
Een morgenhemel, en zijn wit gezicht
Een stille Olumpos, vol apotheozen.

[Hoor, ijle volken! Niet tot eeuwigheid]

‘Hoor, ijle volken! Niet tot eeuwigheid
Zal bewustloos uw geest op 't duister zweven:
Hoor, nu tot korte siddering van leven
U wakker dreunt mijn God's ontzaglijkheid.

Hij, die de koren van nu-zal'gen leidt,
Heeft voor u lier me en profetie gegeven,
Tot heug'nis, als u weer heeft opgeheven
Naar de aard' de golfslag van went'lende tijd.

Straks zal de dood niet meer van Phoibos klinken,
Zal uit fel oogenblik uw ziel verzinken
In tijdeloos donker van blinde rust:

Later, herdenkt, als 't onvergankelijk wezen
In uw besef tot weten is herrezen,
En schoonheid uw herinn'ring wakker kust.

[In schemering van vizionaire staat]

In schemering van vizionaire staat
 Ontkiemt eindeloos en eindeloos groeit
 Tot wereldboom en eindeloos ontgloeit
 Tot sterretrossen 't heilig wereldzaad;

En opwaarts door onzichtbare ad'ren gaat
 De essentie van de Godheid, en gevloeid
 Naar hoogste toppen van zich zelf, ontbloeit
 Het Eeuw'ge in wijsheid, kunst en liefdedaad.

Door bonte splitsing van 't oppervlak heen
 Voelt, schouwt en denkt het zich als blijvend Een,
 Dat leeft zich zelf tot wereldrijckdom uit:

En zonder doel voltrekt sinds eeuwigheid
 De ontvouwing zich van 't Wezen, dat de tijd
 Tot eenig Nu van rustig Zelf omsluit.

[Want lang voordat met ééne glorie dekt]

Want lang voordat met ééne glorie dekt
De alziende morgen water, lucht en land,
Splijt vaal in 't oost de paarse nevelwand,
Dat schemering ver over de aarde lekt;

En wie, nog eer hem 't heilig weten wekt,
Het leed verzacht van mensch of dier of plant,
Blijkt 't diepste Zelf: 't is, of de rechterhand
Een splinter uit pijnlijke linker trekt.

De Godheid is 't die, mensch'lijk-vaag bewust,
Als moeder 't kind, als jongen 't meisje kust,
Die meerlend en vlind'rend zich zoekt en vindt,

Die staat als onbeweeglijke eikenstam,
Schommelt als korenbloem en klaproosvlam,
Als zaadpluis reist met wijd zwervende wind.

[Verlangens, hunkerende spoken, jagen]

Verlangens, hunkerende spoken, jagen
In onontkoombaar vuur van tooverkringen
De zielen rond, vergeefsche vluchtelingen,
Die aan de daad kort-koele schuilplaats vragen.

Onverschillig schak'len nachten en dagen
De eeuwigheid saam uit donk're en lichte ringen:
Wegschertst 't voorjaar zijn sterfelijkheid met zingen
De zomers hijgen en de herfst en klagen.

Zijn sneeuwgebergten blauw naar zee gegleeën,
Dan wolken wit terug de wereldzeeën,
Doodenmarsch dond'rend, dat ze zijn herboren.

De stormen zoeken, waar ze rusten mogen.
'T oud Duister zelfs sluit nooit zijn sterre-oogen,
En schreit om 't wereldleed met meteoren.

[En openbaring van gedroomde dooden]

En openbaring van gedroomde dooden,
En waan dat in 't heelal een plek moet zijn,
Waar de onsterfelijkheid is één festijn,
Scheppen gestalten van scheppende Goden,

Wier gunst de ziel van bloed, van hars, van oden
Met brood vergeldt en geestdriftige wijn,
En in vermomming van profetenschijn
Heft menschenwensen tot Godengeboden.

Olumpisch voorbeeld, geboetseerd uit licht,
Stelt aan zijn demiurg schoonheid tot plicht:
De maker streeft zijn maaksel te evenaren;

Lesschend, Ganumedes, met zaligheid
Zijn heerschers, vindt de geest zijn heerlijkheid,
Zich levend in zijn werken te openbaren.

[Een schild, dat ver van zwevend godenland]

Een schild, dat ver van zwevend Godenland
De ontzetting weert om nacht van Stux en lijden
Hangt de aard: cavalcaden van zonlicht rijden
Op stille Okeanos tot gouden rand;

Om haut-relief van kontinenten spant
Geribde zee haar hemel; de getijden
Schuiven omhoog, omlaag rondom hun zijden
Engsluitend wit van parelmoeren band.

Een reeks van filigreinen webben vlecht,
Om zilverpunt'ge bergen ingelegd,
Zich saam tot grijze, langzaam blauwer draden,

Waarover, even zichtbaar tusschen bosch,
Schitt'rend op meren, naar de Okeanos
Smalle optocht rijdt van gouden cavalcaden.

[Neen: de aarde is een wolkende wierookschaal]

Neen: de aarde is een wolkende wierookschaal,
Die aan eindlooze steelschacht van graniet
Hoog boven de afgrond Chaos tilt en biedt
Vol hulde aan godlijk milde zegepraal,

Die om zijn duist're stilte 't sferenlied
Wentelen deed op stolpen van ophaal,
En komst van dag en sterren door 't signaal
Van roode en gele vlammen melden liet.

Trotsch op zijn nederlaag, heft hij 't smaragd
Van zuiver ronde schaal, gestreept met pracht
Van gouden woestijnen en zilv'rig ijs;

De wereld wolkt uit cederbosch en bloem,
En wolkenwereld, als een krans van roem,
Geurt om het subliem-zwijgend Lichtpaleis.

[Dan schouwt de geest wijd bliksemende velden]

Dan schouwt de geest wijd bliksemende velden,
 Waar gepantserd om vrouw of koning te eeren,
 De voortijd streed en trachtte vrees te leeren
 Voor dood, die orak'lende Eiken voorspelden -

Toen de echo's verbijsterd elkaar vertelden,
 Hoe klakten op schilden bonzende speren,
 En krijgsgeschreeuw trilde in gonzende sferen
 Door storm uit zilveren en bronzen helden -

Toen Goden naar sneeuw witte Lichtpaleizen
 De donder van hun zonen hoorden rijzen,
 Neerziend naar de aard' met trots en angst en nijd -

Godinnen aan hun gunstelingen brachten
 Eindlijke doodshuiv'ring van liefdenachten,
 'T heldenlijf aaiend met hun godlijkheid.

[Voor de oogen van wie 't eeuwige overdachten]

Voor de oogen van wie 't eeuwige overdachten,
 Wordt marmeren gebergte transparant:
 Zwevend van gratie of in stat'ge stand,
 Zien zij gestalten op verrijzing wachten;

En naar 't houweel grijpt ekstatisch hun hand,
 Rotsen verstuiven voor hun heil'ge krachten:
 Want schreiend zagen z^e, hoe de Zal'gen lachten,
 Bevrijding dond'ren hoorend aan de wand. -

De blauwe lucht, de bonte wolken schijnen
 Niets dan een scherm van wiss'lende gordijnen
 Achter hun sneeuwen onbeweeglijkheid;

En 't lijkt, als was gevoegd uit de elementen
 Het mozaiek van zee en kontinenten
 Tot niets dan voetstuk voor hun majesteit.

[Zijn godenbloemen draagt in heilig perk]

Zijn Godenbloemen draagt in heilig perk
De bergtop hoog boven landen en zeeën;
Symmetrisch opgegroeid staan stil de alleeën
Van evenwijd'ge zuilen, berk naast berk;

Niets dan geruisch van wind en meeuwevlerk
Waait om Hun huis en poort van propylaeën,
Rood 's morgens, rood als de avond is vergeeën,
Wit tegen blauw, wit op het witte zwerk.

'T is, of zijn schaduw cirk'len liet de zon
Over de landen, langs de horizon,
Of aarde-en-tempel was een zonnewijzer,

Die door bestendigheid en trouwe rust
Van wereldgang de volken leert de lust,
Naar Hen te groeien, grooter steeds en wijzer.

[Zooals op de ijlheid van een zeepbel ligt]

Zooals op de ijlheid van een zeepbel ligt
Toover van landen, kleur'ge zwevelingen,
En pracht van transparante schitteringen
De weerschijn is van 't ééne wereldlicht,

Zoo stralen boven welvende aarde, licht
Drijvend op wierookwaas, God's spiegelingen:
De paradijzen van de Hemelingen
Verdraagt de kracht van 't sterfelijk gezicht.

En door profeten, half bewuste tolken,
Leiden ze langzaam de opgang van hun volken:
Nog denkt 't verganklijke niet 't Eeuw'ge na.

Alleen trillende konstellaties luist'ren,
Als 't ruischt door nacht en ruimte, en machtig fluist'ren
Olumpos, Horeb en Himâlaya.

[Tot eens plots'ling, zooals na droomgezicht]

Tot eens plots'ling, zooals na droomgezicht
Bestendigheid van lang vertrouwde dingen
Het schijnbaar wezenlooze komt verdringen,
En, werkelijk, rondom 't Ik, het schimm'ge ligt,

Zoo door de trotsche geest het weten licht,
Dat hij wolken en zon en wentelingen
Van wereldstolp door paarse schemeringen
Naar wet van denken en van schoonheid richt;

En achter hem, gedruischloos weefgetouw,
Dat, goud in zwart, en goud in wit en blauw,
Nacht weeft en dag en schuivende seizoenen,

Ziet de eene Wever stil en zalig aan,
Hoe langs hem heen in eeuwig rythme gaan
Zijn Godenrijke wereldvizioenen.' -

[En zooals Atlas staat - zijn eene voet]

En zooals Atlas staat - zijn eene voet
Drukt scheef de teenen, ied're teen een rots,
In trillend Afrika; nachtelijk gebots
Van zijn rijzende Atlantis smijt de vloed

Op de and're wreef, terwijl de morgengloed
Verheerlijkt op zijn stil gezicht de trots,
Dat hij, ied're vezel een ijs'ren knods,
De as van de wereld draagt en went'len doet.

Zoo boven 't donker van het doodenland
Stond Orpheus, toen met ordenende hand
Hij profetieën uit de snaren sloeg;

En zoo ook dreef, als bovenwereldsch licht,
Om Orpheus' houding en zijn wit gezicht
De zekerheid, dat hij een wereld droeg.

[Hij ging, een optocht. Lang was 't, of nog sprak]

Hij ging, een optocht. Lang was 't, of nog sprak
De lier die, in zijn hand omhoog geheven,
Boven de grond scheen, hem dragend, te zweven
En in de nacht zijn beide fakkels stak.

Lichtsfeer van rood, tot dubbel vleugelvlak
Onder twee gouden voelhoorns uitgeweven,
Ging Orpheus, of, roodgouden vlinder, 't leven
Uit 't doodenland, zijn chrysalide, brak.

Zoo had nog eens de eindeloosheid van de dood
Een horizon, waar breed het avondrood
Langzaam vergeelde en dof werd en verging.

En asch van slaap en donk're stilte viel
Op 't wezenlooze; maar in elke ziel
Bleef 't smeulen als een droomherinnering.

Barnsteen.

Eeuwige zon vlamde op voorwereldsch bosch,
En 't vuur kristalde tot helle camee:
Uit rijke diepte van schem'rende zee
Rukt soms de orkaan de brokken barnsteen los.

Dan voert naar 't menschenland de stroom hen mee,
En 't mijm'rend oog ziet in hun kernen, ros,
De verre voortijd wem'len; en de bos
Van jonge wereld spiegelt in hun snee.

Zoo woelt de smart uit schemering van ziel
De strofen op, cameeën van God's licht,
Dat lang geleden uit haar oorsprong viel.

Diep, door facetten, waar verheerlijkt ligt
De weerschijn van ontzaglijke natuur,
Gloeit verre vonk van 't eeuwig wereldvuur.

[Solstitium. Een zwartbereden stoet]

Solstitium. Een zwartbereden stoet
Van stormen zie 'k uit helle poolnacht hollen
Over gebergt' van vreemd verlichte schollen
Naar donker land in joelende overmoed.

Maar de aarde vlagt met feestelijke gloed:
'T noorderlicht wuift in gele banderollen;
Want van de ellipsentop zal straks ze rollen
De helling af, de zomer te gemoet.

Ze klimt - ze klimt - want eeuwig zijn haar krachten.
'K zie op de top één oogenblik haar wachten
In ontzaggeijk equilibrium -

En 'k zie de zomer al op bosschen blinken;
Uit flikk'rend groen droppelt de slag van vinken;
En 'k weet: Nu vier 'k ook mijn solstitium.

[Door kilte van vijand'ge schemering]

Door kilte van vijand'ge schemering
Ging 'k van de gletschers naar 't vertrouwde huis,
Waar 'k wist dat warmte en licht en stemgedruisch
En lachen was van luid vroolijke kring.

En toen 'k naast diep gehoorde bergbeek ging,
Zag ik een houten Christusbeeld aan 't kruis,
Naast de afgrond, en in de afgrond was gebruis
Van water, en nev'lende huivering.

Ik stond; en keek; en ging. En van de brug
Zag 'k op de rotspunt 't beeld, en kwam terug,
En stond en keek, en ging met moeite heen;

En, trouwloos en verrader, heb 'k geschreid,
Terwijl ik verder liep, van zelfverwijt,
Dat 'k Christus liet in nacht en kou alleen.

[I]lende trein schijnt, trillend, stil te staan]

I]lende trein schijnt, trillend, stil te staan,
 En 't is, terwijl ik kijk droom'rig door 't glas,
 Of heel de wereld machtig stelsel was
 Van reuz'ge rad'ren, die onhoorbaar gaan,

Met blauw-saffieren velgen, plas naast plas,
 En smal-smaragden spaken, laan naast laan,
 En breede, gouden spaken, graan naast graan,
 Went'lend om verre toren, rustende as;

En ontzaglijk de eeuwige vuurhaard brandt
 In 't centrum van 't heelal; en laait en laait;

En rook, door voortzuigende wind verwaaid,
 Verwaait tot wolkenland na wolkenland -

Als torenspil, vuurhaard en rustloos wiel,
 Zoo wereldgang, begeerte en de eeuw'ge Ziel.

[Doornig van wrok staat somber, dor en grauw]

Doornig van wrok staat somber, dor en grauw
 De distel van mijn ziel, stug-hard als hout,
 En in mijm'rende zelfmarteling houdt
 Hij vast de verre herinn 'ring, wreed en trouw,

Hoe eens zijn jeugd herhaalde 't hemelblauw
 En 't zeeverschiet, van 't hooge duin geschouwd;
 En nu, verschroeid en stukgestormd en oud,
 Kronkelt zijn wanhoop in stek'lige rouw.

Lief, klein, eenvoudig vlindertje, zoo licht,
 Zoo zwevend licht, als was je levend licht,
 Wat ritsel je om de grijze distel rond?

Pas op, dat niet schijnbaar onschuld'ge wind
 Jou, zachtjes meegezogen, spart'len vindt
 Met stukgescheurde vleugels op de grond.

[Tusschen golven en sterren, vreemd aan de aard]

Tusschen golven en sterren, vreemd aan de aard,
Zeilt de albatros zijn wijdgewiekte vlucht,
En dubb'le oneindigheid van nacht en lucht
Orakelt rond zijn eenzaam trotsche vaart.

Hem, diep vertrouwd met storm en sterren, spaart
De wijze zeeman; de ander is een klucht
Zijn neengeruischte hoogheid, dat tot vlucht
Hij sart, die hem van de ondergang bewaart

Mijn liefde, groot van storm en sterrelicht,
Streek uit de rand van 't eindige op je neer;

Jouw zeilenpracht, door weiflend roer gericht,
Vlindert naar helle nacht van bliksemweer.

Jou redt, breekt eens 't verblind gewilde los,
Niet weggeschrikt, jouw mystische albatros.

[Neen, Strauss! Ik hoor een and're Don Quijote.]

Neen, Strauss! Ik hoor een and're Don Quijote.
 Hem past geen cel, voor Sancho deugt geen alt:
 Bazuin, die tragisch trilt, ekstatisch schalt,
 Voor de een, voor de ander maklijk fluitgespot;

Verblinde heros - geen warhoofd'ge zot -
 Sterft hij bij paukslag, want een wereld valt;
 Dan schapenvreugd, niet meer door hem vergald;
 Geen vlucht naar huis, geen pastorale aan 't slot.

Na zwijgen hoont de fluit, nu in mineur;
 Dan stijgt uit de afgrond van het orgel zacht

Het diepst besef van grootheid in majeur,
 Omkoperd met glorie van heldenkracht;

En 't laatst akkoord, waar rouw van cel in schreit,
 Stormt machtig weg uit spot van de eindigheid.

['k Zat, jong, graag in mijn pereboom te deinen]

'K zat, jong, graag in mijn pereboom te deinen:
 In de afgeknotte top had ik een plank
 Getimmerd, en gevlochten, rank door rank,
 Klimop tot rugleun en veil'ge gordijnen.

Mijn zomerzon zag 'k in mijn tuinen schijnen,
 Zelf in groen licht op wiegelende bank;
 Een open schoolraam galmde in zeur'ge klank
 Van kale en korte Karels en Pepijnen.

Zoo, daadloos, boven 't leven, kijk ik toe:
 Mijn wereld ligt in de avondzon; 't wordt laat.
 Mij zelf en and'ren heb ik ondergaan.

'K lach om wie zegt, dat ik mijn plicht niet doe;
 En, wachtend, schommel ik op rijm en maat:
 Nooit heb ik zoo, als nu, mijn plicht gedaan.

[Pracht van metaal, uit licht en vuur bevroren]

Pracht van metaal, uit licht en vuur bevroren,
Verborgen was 't in geheimzinnig zout:
In 't water, dat 't vervloeid en zwevend houdt,
Schijnt 't kleurige in het kleurloze verloren;

Tot heil'ge wereldwet haar rythme ontvouwt,
En in het glas 't voorjaar begint te gloren:
Het rijst, in stralende opstanding herboren,
Als zilverpopulier en beukengoud.

In korrels van herinneringen zijn
De gratie's vastgelegd van klank en lijn,
Onzichtbaar verkristald naar eigen wetten:

In zijn beweeglijkheid ze oplossend, wacht
De geest op 't werken van zijn diepste kracht -
Stil groeit het bosch van fonk'lende sonnetten.

[Naar zee verwaaid insekt uit bloemenland]

Naar zee verwaaid insekt uit bloemenland
Is van de wind in 't water afgegleden:
Vinslag van vischje zuigt het naar beneden,
Wiekslag van meeuw zoeft 't op van golvenrand;

Een enk'le omhoog gewoelde korrel zand
Doet pijnlijk zinken zijn gescheurde leden;
En aanruischend van grijze oneindigheden
Spoelt, dood, de strooming 't achteloos op 't strand.

Vreemd drijf ik rond in 't onverschillig leven,
En zink en stijg in schomm'lend evenwicht;

En 't onbekende, dat mijn daden richt,
Zoek ik vergeefs in denken, voelen, streven;

En 'k tracht Iemand of Iets 't mij zwaar gewicht
Van doellooze existentie te vergeven.

[Zooals een zaadpluis door een spinragdraad]

Zooals een zaadpluis door een spinragdraad,
De glinst'rende door 't glinst'rende gevangen,
Een korte poos stil trillende blijft hangen,
En dan langs lucht'ge helling opwaarts gaat,

Zoo kleeft de menschenziel zich vol verlangen
Aan ijle broosheid van geluk, en haat
De vlaag van 't lot, die stuk het spinsel slaat
En voort haar jaagt tot nooit vermoede gangen.

De hemel schreit haar, angstig weggestormd,
Diep met zich mee naar 't smartlijk aardsche donker;

En straalloos ligt en nietig en misvormd,
Wat zalig glansde in zilv'ren stergeflonker.

De wijze tijd houdt wacht; en 't godlijk zaad
Ontkiemt tot kunst, tot wetenschap, tot daad.

[Fossielen-atlas in diep bruin crayon]

Fossielen-atlas in diep bruin crayon,
 Opengeslagen, bol twee platen, ligt
 'T sneeuwberglandschap in winteravondlicht
 Onder mij, blauw in schaduw, rood in zon:

Stek'lige ruggegraat van mastodon
 Houdt ginds zijn drakekop omhoog gericht;
 Ribben, dijbeend'ren met monst'rig gewricht,
 In scherp relief staan ze op 't blauwgrijs karton.

Kraaien, die de avondwind planeeren doet,
 Drijven, als op een bladzij vlokjes roet
 Uit 't roode licht, dat dooft en paarsig rookt.

'T wordt nacht. - Iets ver in 't rijzend donker gromt. -
 'T waggelt. - En plots'ling deze ontzetting komt:
 Zwitserland dreunt; de ontzaglijke oertijd spookt!

[Vaak, als 'k aan mijn verleden troost wil vragen]

Vaak, als 'k aan mijn verleden troost wil vragen
 En, vlucht'ling, binnentreed herinn'ring's zalen,
 Loop 'k wezenloos, afwezig, rond te dwalen,
 Schimmige herinn'ring zelf uit vroeger dagen:

Muzeum, koud en stil, van sarkophagen -
 Vergeten dienst van vrome wierookschalen -
 En marmerpuin of leegte op pedestalen,
 Die eenmaal Godenschoonheid mochten dragen. -

Verloren, lang, 't geluk van hen te dienen,
 Zie 'k, vreemd en onverschillig, mijn ruinen,
 En zonder wrok om wat ik heb geleden;

En zonder bitterheid en zonder schreien
 Voel 'k, zacht als 't stof, 't verlangen op me glijen:
 Uitrusten, vredig, bij toch lief verleden.

[Zooals een ongelukkig man de rij]

Zooals een ongelukkig man de rij
 Van smartgedachten in zich klinken hoort -
 Lang, lang geleden had 't zich ingeboord,
 En steeds herleeft hij 't, al is 't leed voorbij;

En denken moet hij: 'Als ik toen... Als zij...' -
 En 't eindloos vaak herhaalde, woord na woord,
 Herhaalt zich strak. - 'T is af. - Hij kan nu voort
 Met 't werk, maar weet: hij is slechts even vrij -

Zoo, onverbidd'lijk, gilt dezelfde reeks
 En steeds de onverbiddelijk-zelfde reeks
 Van melodieën uit 't orgel door de straat:

Mechanisch boven al 't levend geluid
 Schreeuwt waanzin van gestorven wanhoop uit,
 En dwingt tot luist'ren, voor hij verder gaat.

[Soms, plots'ling, door mijn Brahmanvrede heen]

Soms, plots'ling, door mijn Brahmanvrede heen,
Schreeuwt als een stervend beest mijn oud verdriet:
Een reuk, een landschap, een herinnerd lied
Roept op naar 't leven, wat gestorven scheen.

Dan mis ik, die ik lief had meer dan een;
Besef van eeuwige Eenheid gaat te niet:
Mijn blik, door mensch'lijkheid verduisterd, ziet
Smartelijke gescheidenheid alleen.

En 'k lach om machteloze droomerij
Van Yâjnawalkya's Zelf-vergodlijking:

'T leed- en verand'ringlooze - baat het mij,
Die lijd in wereld van verandering?

Tot 'k op uw zee, bevrijd weer, ademhaal,
Gangâ van Yâjnawalkya's stat'ge taal!

[Wentelen doet de wegwazende weiden]

Wentelen doet de wegwazende weiden
Om verre torens, voortvliegend, de trein,
Door scheve buien heen, door zonneschijn,
Langs wolken, die hem langzaam begeleiden.

Het is, of met elkaar aan 't spelen zijn
De telegraafdraadcurven aan weerszijden,
Die dalend, stijgend, de een langs de ander glijden,
Tot hen neertikt hun top van porselein.

Een vacht van rook, hakend aan lage huizen,
Wordt stukgerafeld tot rollende pluizen,
Waartusschen 't gras, goudgroen in zilver, flitst.

Neertrekt plots'ling een tweede streep van donder
De hoge gil van stoomfluit steil naar onder,
En 't lijkt, als wordt een dubb'le draad gesplitst.

[Stil, zonder dorpen, weiden, watervallen]

Stil, zonder dorpen, weiden, watervallen,
 Ontzaglijk niets van kart'lig silhouet,
 Drijven onwerkelijk, blauw op violet,
 Op nevelring vergletscherde Alpenwallen:

Als had de vorst op welvend glas gezet
 Een wereldfantazie in ijskristallen.
 Staan in één vlak, één glorie over allen,
 De toppen, verste en naaste, zonder smet

Zoo zie ik soms in verte van verleden
 'T zilv'ren gebergte van mijn liefden zweven;

In nevel van vergeten is vergleden,
 Wat, mensch, ik lijden deed en heb geleden;

En, onverloren feeërieën, bleven
 De zal'ge toppen van verzonken leven.

[Als 'k aan een brief van wie ik lief heb, smul]

Als 'k aan een brief van wie ik lief heb, smul,
 Verleng door kleine hapjes ik 't onthaal:
 Mijn oogen likken zuinig ied're haal,
 Ied're misplaatste punt op, ied're krul;

Met een gedachte aan mij, een glimlach, vul
 Ik 't wit tusschen twee letters, en 'k vertaal
 Een inktkladje als een half beschaamd signaal,
 Dat - als de pen - het hart vol was en gul.

Zoo lees 'k, als voor een heele nacht de zon
 Verreist, aandachtig langs de horizon
 Zijn afscheidsgroet in gouden hieroglyph;

En 'k voel verwaarloosd me en teleurgesteld,
 Als 'k niet, letter na letter, heb gespeld,
 Voordat 'k naar bed toe ga, een zonnebrief.

[Wie ziet niet soms zich liggen in de kist]

Wie ziet niet soms zich liggen in de kist,
Geroerd, dat zooveel schoons moest ondergaan?
Wie hoort uit 't graf niet roemen, stil voldaan,
Deugden die buiten hem geen sterv'ling wist?

Wie denkt niet bij zichzelf: Wonderlijk is 't,
Dat alles dan gewoon zijn gang zal gaan,
En het heelal 't de moeite van 't bestaan
Nog waard zal vinden, als 't zijn luister mist? -

Die weet, of ook maar voelt bij vaag instinct,
Dat, als hij sterft, een wereld met hem zinkt,
Zijn werkelijkheid, maar vizioen van God,

Dat oprees uit het Wezen van zijn geest,
Wat ergens ooit aan grootheid is geweest,
Hij denkt iets derg'lijks ook, en is geen zot.

['k Ben Brahman. Maar we zitten zonder meid.]

'K ben Brahman. Maar we zitten zonder meid.
Ik doe in huis het een'ge, dat ik kan:
'K gooi mijn vuilwater weg en vul de kan;
Maar 'k heb geen droogdoek; en ik mors altijd.

Zij zegt, dat dat geen werk is voor een man.
En 'k voel me hulp'loos en vol zelfverwijt,
Als zij mijn lang verwende onpraktischheid
Verwent met wat ze tooverde in de pan.

En steeds vereerde ik Hem, die zich ontvouwt
Tot feeërie van wereld, kunst en weten:

Als zij me geeft mijn bordje havermout,
En 'k zie, haar vingertoppen zijn gespleten,

Dan voel ik éénzelfde adoratie branden
Voor Zon, Bach, Kant, en haar vereelte handen.

[Door blauwe gaatjes valt uit beukebogen]

Door blauwe gaatjes valt uit beukebogen
Op dood blad spikk'ling van roodkop'ren vlekken;
Als soms, schuivend, ze elkaar schimmig bedekken,
Is 't, of ze levend uit zich zelf bewogen.

Ritselend komt een vlinder aangevlogen
En weifelt rond rondom de lichte plekken;
Hij zit; en nu zijn vleugels plat zich strekken,
Staart in de zon de pauwglans van vier oogen.

Stille magie sprenkelend op 't verleden,
Komt, uit onzichtbare oorsprong aangeleden,
Vreemd licht mijn schemering in vlammen zetten

De psyche van mijn ziel met jong geflonker
Waagt zich, weifelend blij, uit 't oude donker,
En vangt symmetrisch 't licht in vier coupletten.

Mijn valk

I

Wie uit de nachttrein over de perrons
Een vreemde wereld ingaat.... Om hem gieren
Fluitende hijgingen van de ijz'ren stieren,
En 't ontploft, 't dreunt van metalliek gegons.

Trouw trok de zijne hem: bons na macht'ge bons
Spanden en rekten zich zijn heete spieren,
En langs zijn gil zweefden in blauwe slieren
Lichtzwermen van verschietende stations.

Voort rende 't prachtig-triomfantlijk beest,
Met staal gerugd, gebuikt, geflankt, gepeest,
In 't hart voorwereld's zonkracht saamgedrongen:

Voort, voort, rechthuis, rechthuis, ontzaglijk, stoof
Hij de trillende landen door en snoof
Zijn eigen storm in vuurdampende longen;

II

Rende, mythische reus, die in zijn zijden
De vuisten perst en, 't hoofd voorover, zonder
Naar rechts of links te kijken, met de donder
Dond'rend zelf loopt, wie 't snelst is van hen beiden.

Lichtsferen boven stad na stad, ze rijden
Zich saam tot parelreeks aan 't ijlend wonder
Van vaart, eindlooze draad, aflopend onder
Sterren die rijzend, dalend, hem geleidden.

Duizeling, vloog hij door slapende volken;
Nu staat hij stil en, rood door witte wolken,
Straalt uit nog onvermoeide oogen de gloed -

De reiz'ger hoort 't rythmisch schokkende hijgen,
Vindt trouwloos zich, kijkt om, en voelt zich zwijgen,
Vol dankbaarheid en trots, een afscheidsgroet.

III

Zoo zal 'k, wanneer ik sterf, groeten de zon,
 Die met zich mee mijn rollende aarde zoog,
 En, Gouden Valk, met Zwaan en Ad'laar vloog
 Zijn sterrevlucht door 't eeuwig stadion.

Wat mij 't heiligst was, sinds mijn reis begon,
 Hij droeg me er rond, geduldig mystagoog,
 En liet me aan de ingang van de schem'ringboog
 Alleen, opdat 'k, alleen, bewond'ren kon.

Wieg, waarin slapende de toekomst ligt
 Huis, waarin 't Nu sterflijke werken sticht,
 Van dood verleden groene katafalk,

Vloog de aarde, vloog werv'lend door 't sterreland:
 Haar trok veilig aan onzichtbare band
 'T voortstormend aequilibrium van mijn Valk.

IV

'K stond, over kosmische afgrond voortgedragen,
 Door 't welvend glas ekstatisch uit te kijken,
 Hoe de provincies van de sterrerijken,
 Aldoor verschuivend, onbeweeglijk lagen;

Zwermen van gele vogels zag ik strijken
 Langs glazen stolp, als mijn plots'linge wagen,
 De onhoorbare, de schuwen op kwam jagen
 Uit donz'ge strepen, die dauw wolken lijken.

Dankbaar en trotsch - zijn niet uit 't zelf de Wezen
 En mystagoog en 't heil'ge en ik gerezen? -
 'K hoop, dat ik zoo voor 't laatst hem groeten zal,

Die tot de dag, waarop ik moe zal zinken
 In 't diepste Zelf en koele eeuwigheid drinken,
 Mijn rollende aarde voorttrok door 't heelal.

[Langzaam wringt zich 't water door 't steile dal]

Langzaam wringt zich 't water door 't steile dal,
Verstaald tot gletscher, en bazalten wand
Droppelt, geslepen door de gletscherrand,
Bonkende blokkendonder, knal na knal.

Gestrikt om rotpunt, waait de waterval,
Vlag van 't gebergte uit luchtig wapp'rend kant:
Zijn kleurig beeld in 't ijle stuifsel brandt
'T van licht onzichtbaar centrum van 't heelal.

Machtig langs aangewezen helling gaat
Naar rust van verre, diepe dood de daad,
Oorsprong en drager van het menschenlot.

Daadlooze vorm van 't Zelfde, schouwt de geest
Al 't zijnde als wat zal zijn en is geweest,
En breekt tot kunst 't ontzettend licht van God.

['k Sta naar 't schitt'rend oranje in 't west te kijken]

'K sta naar 't schitt'rend oranje in 't west te kijken:
 Als fijne, zwarte tralies staan de abeelen;
 De blaadjes schijnen met het licht te spelen,
 Om 't op te vangen, als 't er door komt strijken.

'K zie om: het amethyst in 't oost verdeelen
 In trossen blauwe-regen diepgroene eiken;
 Aan de oogen, vol topazenglorie, lijken
 De abeelen trilgras van paarse juweelen.

Op Brahman, wereldgrond, schijnen de dingen
 A jour gewerkte scherts: door de openingen
 Golfte onbelemmerd stralende eeuwigheid.

Het denken, moe van God, keert van Zijn luister
 Zich gretig-aardsch vaak af naar kleurig duister
 En weldadig koele vergankelijkheid.

Trots

[Trotsch ben ik op mijn aarde, aetheroplaan]

Trotsch ben ik op mijn Aarde, aetheroplaan,
 Vliegende Tuinen, kosmisch Babylon,
 Waar langs de Atlantisvijver, blauw van zon,
 Vastelanden als schaduwpaden gaan;

En magisch cirk'len van schertsende maan,
 Gestaltenrijk zwevende lampion,
 Sleept blauwspok'ge toover over 't gazon
 Van prairiewerelden achter zich aan;

En vuurwerk van knetterende vulkanen
 Doet in exotisch park zijn vlammenvanen
 Waai'ren voor 't blauwe feest van de Avondster;

En geel wapp'rende noorderlichten rijzen
 Boven terras van kristallen paleizen,
 Als de Aarde illumineert voor Jupiter.

['k Ben trotsch, wetend dat, die me heeft voortgebracht]

'K ben trotsch, wetend dat, die me heeft voortgebracht,
 Christophoros, met mij op de afgrond rent,
 Stormende ekstaze, stil balancement -
 Ja: dubbelwezen, ben 'k van haar geslacht.

Zij die eenmaal, wankelende, de vracht
 Van levende gebergten had gekend,
 Heeft, slank, menschengestalte omhoog gewend,
 Tot menschengeest, heilig, zich opgedacht.

'K zie hoe ze, scheef voorover hellend, jaagt
 Op lichte sterrewonderen, en draagt
 Spiegels en lenzen, starend door 't heelal:

De konstellaties duiz'len, als ze zwaait
 Zich rond, en aan reuz'ge tentakels draait
 In macht'ge kring haar oogen van kristal.

[En 'k wilde, ik werd muziek, wanneer ik zie]

En 'k wilde, ik werd muziek, wanneer ik zie
De eeuwig onuitspreeklijke wond'ren aan:
'K wilde, mijn stem werd branding, werd orkaan,
Die mij verklankten tot één symphonie,

Tot Lied van de Aard', die door menschengenie
Sauriers ment langs ver dav'rende baan,
En vleugeldraak in will'ge aëroplaan
Herhaalt door nachtelijk cijf'rende magie:

Want zie 'k duizeling rijden op metalen
Donder, dan voel 'k zalig mijn ziel verstalen
Tot dithyrambisch gillende kolos,

En als ik gonzend wit door blauw zie zeilen,
Is 't, of tot ziel mijn lichaam ging verijlen,
Tot menschegeest vergodlijkte albatros.

[Zooals aan sleep van walsende een heel klein]

Zooals aan sleep van walsende een heel klein
 Kevertje hangt - en veilig zwiert het mee,
 Langs plooien krabb'lend van satijnen zee -
 Zoo hangt de boot aan plooi van zee satijn;

In zelfverzekerdheid van rechte lijn,
 Vlammente, streeft de heil'ge Scarabee,
 En duwt de storm op zij, en split in twee
 'T rollend bolwerk van buigend kristallijn;

Door neerploffende berg, opzweepend dal
 Maalt zich de donder van zijn schroefgetril
 Dwars door de dood een groen fosfrende baan:

'T is, of 'k zelf hang in de afgrond van 't heelal
 Aan rand van golfplooi, en boven de orkaan
 Machtig en trotsch ME DEUM LAUDO gil.

[Trotsch ben ik, als bij vliegende parade]

Trotsch ben ik, als bij vliegende parade
 Haar stormen rennen over dreunend land,
 En bliksemvlag met plots'linge guirland
 Heroisch wappert om hun galoppade:

'T is, of zich door haar vorst'lijke genade
 Voor mij veelkleur'ge hulde zuiver spant,
 En 't is, alsof voor mij, haar prins, ontbrandt
 Rollend saluut van donderkanonnade.

Mijn woorden steigeren, en mijn gedachten,
 Elastisch golvend, rustig heerschend, wachten -
 Neen! 'T zijn kentauren saam van levend brons -

Ze wachten op 't signaal, Aarde, u te groeten
 Met 't episch stampen van hun kop'ren voeten:
 Vooruit! vooruit, mijn trapp'lende eskadrons!

[Mijn armen voel 'k, als was 'k een dirigent]

Mijn armen voel 'k, als was 'k een dirigent,
 Die met zweepend gebaar tot hijgend draven
 En stormgang voortjaagt zijn steig'rende oktaven,
 Dat 't op en af, naar top, naar afgrond rent;

Hij staat, een heros uit de mythe : hij ment
 Zijn monsters van geluid, en uit de graven
 In menschenziel ploegt hij wat, nu begraven,
 Wilde oertijd kende en nog de sage kent;

Hij, wit 't gezicht, trillend de mond, en wazen
 Voor de oogen, hitst tot waanzin van ekstazen
 'T vioolgegil en 't bonken van metaal:

Zóó is 't, als dirigeer 'k de dithyramben,
 O Aarde, van uw donder en mijn jamben,
 Mijn ééne dubb'le-orkest van storm en taal.

[Als schertsend de aarde herfst'lijk lichtfeest houdt]

Als schertsend de Aarde herfst'lijk lichtfeest houdt
 Met fakkelwedloop van lampadephoren,
 En gedruischlooze vaart van meteoren
 De eeuwige renbaan streept met nev'lend goud -

Uitheemsche dracht van stralende heraut
 Hangt soms, waaiende sleep, statig te gloren;
 De hemel zwijgt, dat zwijgend de Aard' kan hooren
 De geheimzinn'ge groet van Fomalhaut -

Dan is 't, alsof om mij, Prometheus, te eeren
 De ijlende lichtgestalten defileeren
 Langs wie de geest uit boeien heeft bevrijd,

En Fomalhaut's gezant - nu 'k 't uit durf spreken,
 Blijven in heesche keel mijn woorden steken -
 Komt op audientie bij mijn majesteit.

[Maar trotscher nog ben 'k op mijn zelf, nu 'k weet]

Maar trotscher nog ben 'k op mijn Zelf, nu 'k weet
 'T heilig geheim, dat uit mijn geestesleven
 Brahman 't heelal zich, 't pracht'ge, heeft geweven,
 Verborgten Zelf in 't viz : naire kleed.

De drager van Zijn sterren en Zijn leed
 Voelt boven beide zich omhoog geheven,
 Al blijft vaak daaglijksch doen en denken kleven
 Aan wat arg'looze kindsheid dacht en deed.

Wie schimmig zich door maanlandschap voelt dwalen
 Van droom, gestalten trachtend te achterhalen,
 Gestalten vluchtend, die hij hoort en ziet,

En wie, als vreemd aan 't Ik, 't ontzettend zwijgen
 Van wereldstelsels dreigende ziet stijgen,
 Kennen het Brahman, de eeuw'ge Wever, niet.

[Maar waait door smeulend zelfbesef de wind]

Maar waait door smeulend Zelfbesef de wind
Uit de eeuwigheid langs ongeweten paden,
Dat 't, opvlammend, verlicht de duist're draden,
Waarmee zich God tot wereldschijn onspint,

Dan laait de trots: Ik ben het Zelf, die bind
Aan nachtelijk-statig zwart van stergewaden
Mijn Algol, mijn Orion, mijn Pleiaden
Met zilv'ren schemering van Melkweglint.

En wie beleeft, dat 't Eeuwige in zijn denken
De jagende Aarde en Fomalhaut doet zwenken,
Zelf ruimte- en tijdloos in zijn ruimte en tijd,

Hem kan geen aardsche blijdschap meer verblijden,
Hij kan niet meer als de aardelingen lijden,
Zelf Brahman's trots, Zelf Brahman's zaligheid.